

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointiraportti 2023

LUONNOS

Julkaisija

Hyvinvointipalvelut 2024
Uudenkaupungin kaupunki

Päätöksentekotiedot

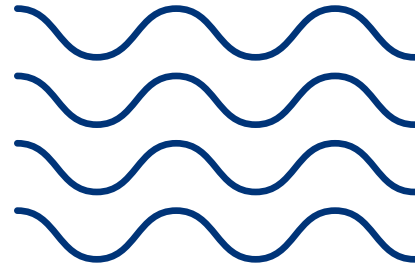
21.3.2024 UKIHYTE-ohjausryhmä
30.04.2024 Hyvinvointi ja vapaa-aikalautakunta
06.05.2024 Kaupunginhallitus
10.06.2024 Kaupunginvaltuusto

Sisällys

Alkusanat	
1. Johdanto	
2. Hyvinvointiraportin vastuutahot ja viitekehys	
3. Väestörakenne	
4. Kokonaisvaltainen hyvinvointi.....	
4.1 Raportissa käsiteltävä hyvinvointitieto	
4.2 Move-tulokset	
4.3 Kouluterveyskyselyn tulokset	
4.4 TEA-viisari tulokset 2023	
4.5 Varsinais-Suomen hyvinvointikertomus 2023	
4.5.1. Huono-osaisuus	
5. Turvallisuus.....	
5.1 Maailmantilanne	
5.2 Liikenneturvallisuus	
5.3 Työllisyys, tulot ja pienituloisuus	
6. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen	
6.1 Hyte-työn painopisteet valtakunnallisesti	
6.2 Hyte-työn painopisteet maakunnallisesti	
6.3 Hyte-työn painopisteet paikallisesti	
7. Strateginen ohjelmatyö Uudessakaupungissa	
8. Hyvinvointialueiden ensimmäinen toimintavuosi ..	
9. Tiivistelmä ja johtopäätökset.....	
Loppusanat	
Lähteet	

Alkusanat

Hyvinvointi ja sen edistäminen on määritelty kunnan perustehtäväksi. Vielä vuosikymmen sitten puhuttiin pääosin terveyden edistämisestä ja bruttokansantuotteesta sen mittarina. Sittemmin on tarkastelua laajennettu ja yhä vahvemmin siirrytty puhumaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Nyt näiden rinnalle on nostettu myös turvallisuuden edistäminen. Tämä vuosiraportti tarkastelee vuotta 2023.

Vuoden 2023 alusta voimaan astui laajamittainen sote-uudistus, jonka mukaisesti aiemmin kunnan palvelutuotantoon kuulunut sosiaali- ja terveystalouden ja pelastuspalveluiden järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)). Tämä yksittäinen muutos on ollut yksi merkittävimmistä uudistuksista, joka on vaikuttanut monen uusikaupunkilaisen elämään.

Venäjänsä hyökkäyssota Ukrainaan alkoi 24.2.2022. Euroopassa on käynnissä yksi suurimmista kriiseistä toisen maailmansodan jälkeen, jonka syntyyn sodalla on ollut merkittävä vaikutus. Sota on jatkunut tuhoisana mikä on näkynyt suoraan kaikille uusikaupunkilaisille korkeina energian hintoina ja ruoan kallistumisena. Uuteenkaupunkiin on sodan syttymisen jälkeen tullut noin reilu 600 ukrainalaispakolaista.

Gazan sota syttyi, kun palestiinalainen terroristijärjestö Hamas teki terrori-iskun Gazan kaistalta Israelin alueelle 7. lokakuuta 2023. Gazan ja Ukrainan sodat näkyvät uusikaupunkilaisille epävarmana maailmantilanteena, joka puolestaan vaikuttaa ihmisten turvallisuuden tunteeseen sekä nakertaa tulevaisuudenuskoa.

Maailman epävakaa tilanne ja sota Ukrainassa johti siihen, että Suomi haki puolustusliitto Naton jäsenyyttä 17. toukokuuta 2022. Kun Naton jäsenet allekirjoittivat Suomen jäsenyyttä koskevan liittymispöytäkirjan 5. heinäkuuta 2022 Suomesta tuli Naton tarkkailijajäsen. Kaikkien jäsenmaiden ratifioitua Suomen liittymispöytäkirjan ja Suomen hyväksyttyä jäsenyyden kansallisesti Suomesta tuli Naton jäsen 4.4.2023

.

1. Johdanto

Arvoisia lukija,

Uusikaupunki on yksi Suomen vanhimmista kaupungeista, noin 15 000 asukkaan kehittyvä ja idylliltään ainutlaatuinen kaupunki, joka sijaitsee lounaisrannikolla Saaristomeren rannalla. Uudenkaupungin kaupunkialueen lisäksi kaupunki tunnetaan erityisesti myös Kalannin, Lokalahden, Pyhämaan ja Maalaiskunnan alueista.

Uudessakaupungissa on 43 valtuutettua. Valtuusto käyttää kaupungin ylintä päätösvaltaa sikäli, kun siitä ei ole erikseen toisin säädetty tai valtuusto ei ole toimivaltaansa siirtänyt muulle toimielimelle. Uudenkaupungin kaupunginjohtajana toimii Atso Vainio ja hänen alaisuudessaan toimii kaupungin johtoryhmä. Kaupungin vakituksessa palveluksessa oli raportointijakson päättyessä 467 henkilöä (31.12.2023).

Hyvinvointityö ja sen kehittäminen on osa Uudenkaupungin strategiyötä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) on yksi kuntien, ja siten myös Uudenkaupungin kaupungin tärkeimmistä tehtävistä. Sote-uudistuksen jälkeenkin kunnalla säilyi ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä niissä palveluissa, jotka kunta tuottaa.

Uudenkaupungin kaupunki on koostanut vuosittaiset hyvinvointiraportit vuosina 2017, 2018, 2019, 2021, 2022 sekä vuosista 2017–2021 laajan hyvinvointikertomuksen, joka kattaa myös vuoden 2020 vuosiraportin.

Tässä Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointiraportissa 2023 käsitellään kerättyä väestötietoa, hyvinvointitietoa sekä tarkastellaan niitä muutoksia, jotka ovat vuoden aikana vaikuttaneet hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen sekä näiden edistämiseen Uudessakaupungissa.

2. Hyvinvointiraportin vastuutahot ja viitekehys

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ohjeistaa kuntia vuotuisen hyvinvointiraportin tekemisessä. Hyvinvointiraportin tarkoituksena on tarjota tietoa valtuutetuille, virkamiehille ja kuntalaisille hyvinvointi-tiedosta ja hyvinvointityön edistymisestä. Raportointivastuu on Uudessakaupungissa määritelty hyvinvointijohtajan tehtäviksi. Raportti kootaan moniammatillisessa yhteistyössä ja sisältö käsitellään poikkihallinnollisessa UKIHYTE-ohjausryhmässä sekä kaupungin muissa toimielimissä.

Laillisen viitekehysten Suomessa tehtävälle hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle määrittelee lainsäädäntö:

Kuntalaki (410/2015)

Terveydenhuoltolaki 1326/2010 §13–20

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 §6–10

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) §6–7

3. Väestörakenne

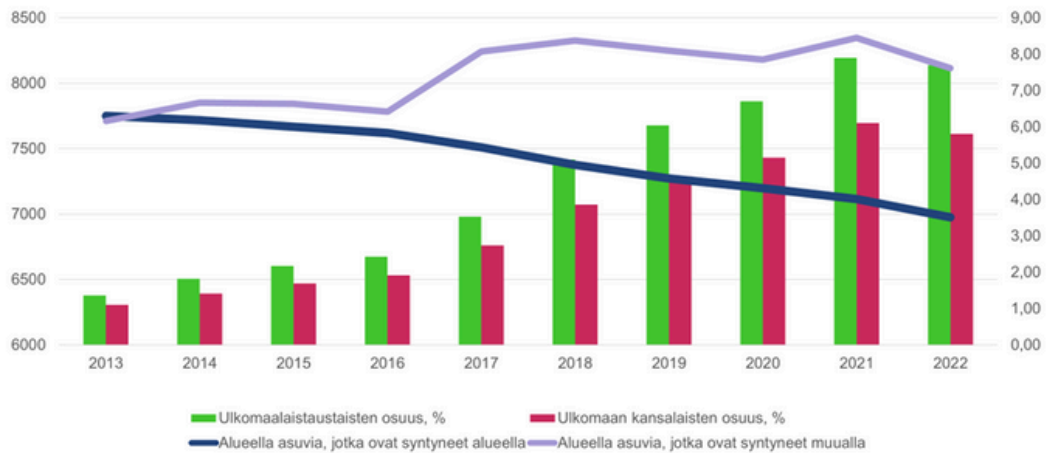
Tässä hyvinvointiraportin osiossa käsitellään Uudenkaupungin kaupungin väestörakennetta ja siinä tapahtuneita muutoksia vuoden 2023.

Uudenkaupungin väkiluku on 14 672 (09.02.2024) ja se on laskenut vuoden aikana noin 460 henkilöllä. Muunkielisten osuus väestöstä on 1242 (8,5 %), kun se vuotta aiemmin oli 1257 (8,3 %). Asukkaiden keski-ikä on pysynyt samana eli 48,7 vuotta.

Yleishuomioina voidaan todeta, että väestö vanhenee ja nuoret muuttavat pois. Nuoret naiset eivät muuta työn perässä takaisin ja muunkielisten osuus on voimakkaassa kasvussa suhteessa äidinkielenään suomea puhuviin, kun tarkastellaan muutosta vuodesta 2013 vuoteen 2022.

Seuraavissa kuvaajissa käydään läpi kaupungin eri osa-alueiden väestörakennetta tarkemmin. Valtaosa kuntalaisista asuu vanhan Uudenkaupungin ja entisen Maalaiskunnan alueella. Tällä alueella nuorten miesten osuus on ylikorostunut. Kalannissa asuu kunnan nuorin väestö, Pyhämaassa vanhin, Lokalahdella puolestaan 60–70-vuotiaiden kuntalaisten määrä on poikkeuksellisen korkea. Muunkielisiä kuntalaisia valtaosa asuu kolmen kilometrin säteellä torista sijoittuvalla alueella.

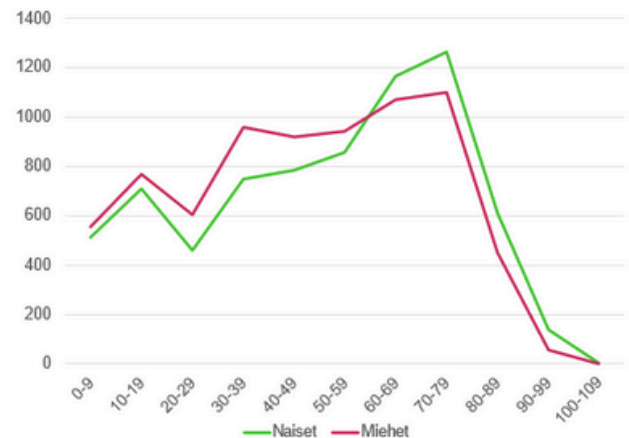
Väestökehitys jaettuna täällä syntyneisiin ja tänne muuttaneisiin

Asukastietoja

- Koko Uusikaupunki
 - Asukasluku 14 939 (31.12.2023)
 - Asukasluku 14 672 (09.02.2024)
 - Keski-ikä 48,7 v
 - Vieraskieliset 1242 (8,5%)
- Nuoret muuttavat pois, mutta nuoria naisia ei muuta työn perässä takaisin

Ikäjakama

Asukastietoja

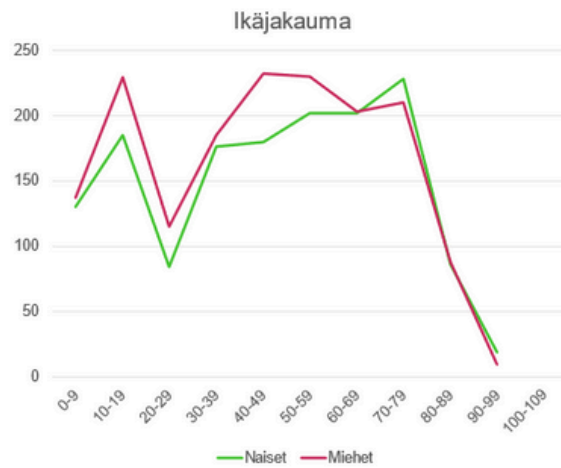
- Vanha Uusikaupunki ja maalaiskunta
 - Asukasluku 10218
 - Keski-ikä 49
 - Vieraskieliset 1031 (10,0%)
- Nuorten miesten määrä on ylikorostunut
- Maalaiskunnan alueella on 788 asukasta, joiden keski-ikä on 47,2

Kaavion otsikko

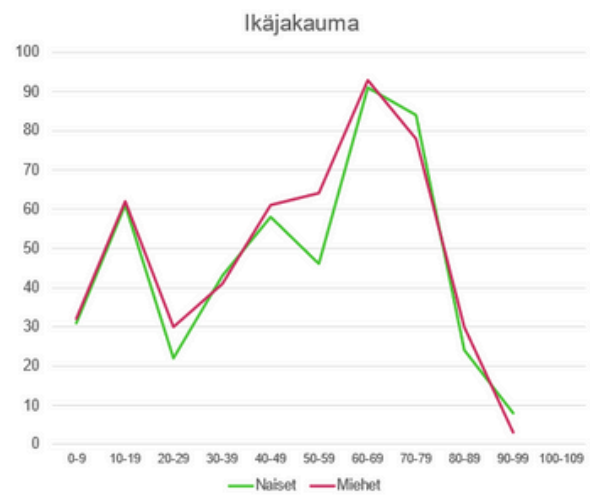
Asukastietoja

- Kalanti
 - Asukasluku 3131
 - Keski-ikä 45,6
 - Vieraskieliset 157 (5%)

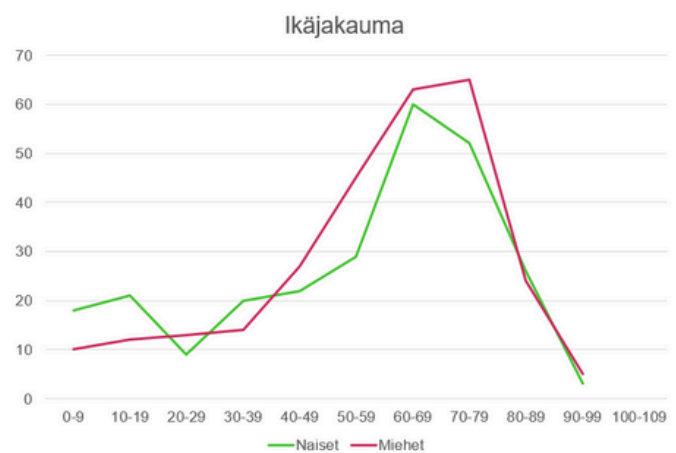
Asukastietoja

- Lokalahti
 - Asukasluku 962
 - Keski-ikä 48,8
 - Vieraskieliset 42 (4,4%)

Asukastietoja

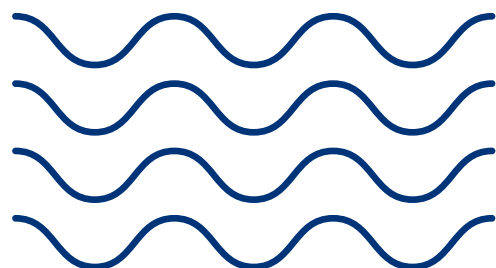
- Pyhämaa
 - Asukasluku 538
 - Keski-ikä 55,8
 - Vieraskieliset 23 (4,3%)

Ikäjakauma sukupuolittain osa-alueilla

Ikäluokat	Ketunkallio-Santtio- Janhua-Hiu		Keskusta-Pietola- Kainpirtti		Hakametsä-Salmi- Sanno		Sorvako-Yksikoivu- Saaristo		Ruokola-Kurjensuo		Kalannin keskusta		Lokalahden keskusta		Pyhämaan kirkonkylä	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
0-4	66	71	27	25	43	29	11	4	8	5	21	14	1	5	2	3
5-9	91	90	37	30	54	30	5	13	9	1	31	17	8	5	1	2
10-14	97	90	37	48	46	29	11	18	9	5	39	31	10	13	2	2
15-19	100	82	48	59	27	40	20	22	9	11	37	27	9	7	1	0
20-24	65	55	51	43	38	35	14	11	2	3	21	13	7	3	0	0
25-29	79	64	61	42	87	57	24	15	2	5	26	22	7	5	2	0
30-34	136	112	65	44	136	50	15	11	11	5	34	41	8	7	4	7
35-39	142	119	73	56	95	58	9	15	4	7	36	25	8	9	2	1
40-44	113	85	71	56	75	44	15	15	10	8	39	24	14	11	0	2
45-49	101	112	70	60	60	50	19	27	13	11	35	30	10	10	4	0
50-54	97	105	62	44	54	54	25	29	7	8	39	24	7	3	3	5
55-59	113	110	75	79	69	65	31	33	19	14	32	32	7	6	7	2
60-64	115	134	76	104	83	72	35	35	12	17	33	34	11	11	8	5
65-69	116	148	85	97	60	87	34	41	14	5	25	34	12	13	2	5
70-74	136	161	76	89	75	89	36	55	13	10	39	50	7	11	6	7
75-79	119	175	99	137	79	68	44	53	10	13	49	53	10	19	3	1
80-84	52	86	63	91	31	48	29	35	6	8	18	27	4	5	3	1
85-89	45	55	33	68	14	28	14	29	3	6	14	11	3	5	3	4
90-94	4	23	12	19	5	16	5	19	1	0	2	6	3	3	1	1
95-99	3	7	2	10	1	4	1	5	1	1	0	3	0	0	1	0
100-104	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	1790	1884	1123	1201	1132	954	397	486	163	143	570	518	146	151	55	48

Asuinalueen ikäjakaumat sukupuolittain tilastot osoittavat, että vaikka alueella Ketunkallio-Janhua-Santtio-Hiu on paljon omakotitaloja ja rivitaloja, jotka mielletään vahvasti lapsiperheiden suosimiksi asumismuodoiksi, niin kuitenkin alueella asuu merkittävä määrä ikäihmisiä, erityisesti vanhempia naisia. Toisaalta alueella asuu myös paljon nuoria miehiä. Keskusta-Pietola-Kainpirtti alueella asuu myös merkittävän paljon vanhempia naisia. Hakametsän asuinalueelle on ominaista, että nuoret miehet ovat selvästi suurin väestöryhmä.

4. Kokonaisvaltainen hyvinvointi

Ihmisten kokonaisvaltainen ja kestävä hyvinvointi on koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tärkein tavoite. Hyvinvointi jaetaan yleensä kolmeen ulottuvuuteen: terveyteen, materiaaliseen hyvinvointiin ja koettuun hyvinvointiin/elämänlaatuun (THL). Hyvinvointia voidaan mitata yksilö- ja yhteisötasolla.

4.1 Raportissa käsiteltävä hyvinvointitieto

Tässä hyvinvointiraportin osiossa käsitellään hyvinvointitietoa seuraavista lähteistä:

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä mitataan säännöllisesti **Kouluterveyskyselyn** (THL) sekä **Move! -fyysisen toimintakyvyn mittarin** (Opetushallitus) avulla. Lasten ja nuorten hyvinvointia tarkastellaan tässä raportissa syksyllä 2023 julkaistujen Move! -mittarin sekä kouluterveys-kyselyn tulosten pohjalta.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) ylläpitää **TEAvisaria**, joka on maksuton ja avoin vertailutietojärjestelmä. Tiedot kuvaavat terveydenedistämistä eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue (VARHA) koosti **hyvinvointisuunnitelman vuosille 2023–2025**. Hyvinvointisuunnitelmaan on myös koottu keskeisin hyvinvointitieto alueelta. Suunnitelman tavoitteena on yhteistyössä alueen kuntien ja muiden toimijoiden kanssa vaikuttaa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumiseen alueella.

4.2 Move! -fyysisen toimintakyvyn mittari tulokset 2022

Move! on perusopetuksen 5. ja 8 vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus-, tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä, joka on syntynyt tarpeesta lisätä terveydenhuollon sekä opetus- ja liikuntatoimen yhteistyötä lasten ja nuorten parhaaksi.

Move!-järjestelmän tavoitteena on auttaa ensisijaisesti oppilasta ja hänen perhettään ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn yhteydet oppilaan terveyteen, päivittäiseen hyvinvointiin, jaksamiseen ja opiskeluun. Syksyn 2023 fyysisen toimintakyvyn valtakunnalliset Move!-mittaukset toteutettiin osana peruskoulun liikunnanopetusta.

Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos: Uusikaupunki

Luokka / Klass	Pojat / Pojkar	Tytöt / Flickor	Yhteensä / Totalt
5. luokka/5. klass	39.1 %	37.9 %	38.6 %
8. luokka/8. klass	47.5 %	50 %	48.6 %
molemmat luokat/båda klasserna	42.6 %	43.1 %	42.8 %

Tulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Laskennassa on huomioitu kaikki fyysisen toimintakyvyn osa-alueet.

Oppilaista 5. luokkalaisista 38,6 prosentilla ja 8. luokkalaisista 48,6 prosentilla on fyysinen toimintakyky terveystä ja hyvinvointia haittaavalla tasolla.

5.luokkalaisten oppilaiden tulokset ovat pysyneet miltei ennallaan vuoden takaiseen verrattuna (muutos -0,8 %). Sen sijaan 8. luokkalaisten tulokset ovat parantuneet merkittävästi (muutos +4,9. %).

Uusikaupunkilaisten 5. luokkalaisten tulokset ovat linjassa valtakunnallisen tuloksen 37 % (-1.6 %) kanssa, mutta 8. luokkalaisten valtakunnallisesta vertailutuloksesta 38.4 % ollaan merkittävästi perässä (-10,2 %). Tuloksiin voivat fyysisen toimintakyvyn lisäksi vaikuttaa lisäksi muut tekijät, kuten motivaatio, olosuhteet ja mahdolliset poikkeavat tilanteet mittausten aikana.

4.3 Kouluterveyskysely tulokset

Kouluterveyskysely on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tiedolla johtamisen ja vertaiskehittämisen vastuualueen toteuttama valtakunnallinen kysely. Kouluterveyskysely tuottaa seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista.

Kyselyyn vastaavat perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat, perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Ammatillisissa oppilaitoksissa kyselyyn osallistuvat ammatillista perustutkintoa opiskelevat alle 21-vuotiaat.

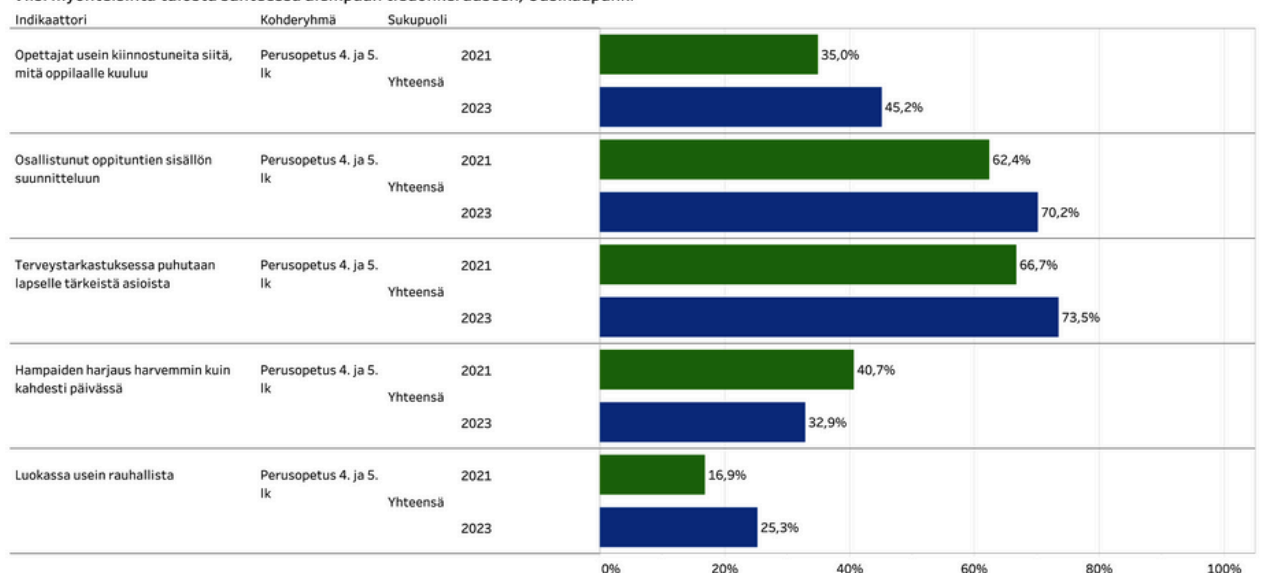
Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi. Tietoja on kerätty perusopetuksen 8. ja 9. luokkaa käyville vuodesta 1996, lukioissa vuodesta 1999 ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuodesta 2008 alkaen. Perusopetuksen 4. ja 5. luokkaa käyvät lapset ovat olleet mukana vuodesta 2017 alkaen. Perusopetuksen 4. ja 5. vuosiluokan oppilaiden huoltajat ovat vastanneet kyselyyn vuosina 2017 ja 2019.

Myönteistä Uudenkaupungin tuloksissa on erityisesti se, että yksilölliset ja keskustelevat terveystarkastukset niin 4.–5. luokkalaisilla kuin lukiolaisillakin ovat selkeästi parantuneet. Kuten myös se, että lapset ja nuoret ovat kertoneet, että keskustelumahdollisuus koulussa aikuisen kanssa on parantunut. Myös 8.–9. luokkalaiset raportoivat, että keskustelumahdollisuus koulussa aikuisen kanssa on pysynyt vakaalla tasolla.

Huolestuttavaa Uudenkaupungin tuloksissa on erityisesti se, että 4.–5. luokkalaisilla sähkösavukkeiden käyttäminen tai kokeilu on kasvanut erittäin merkittävästi kuten myös kiusaamiskokemukset. Myös 8.–9. luokkalaisten kiusaamiskokemukset ovat kasvusuunnassa. Lukiolaisten osalta puolestaan seksuaalisen ehdottelun tai ahdistelun kokemukset ovat kasvaneet ja raittiiden nuorten määrä on vähentynyt.

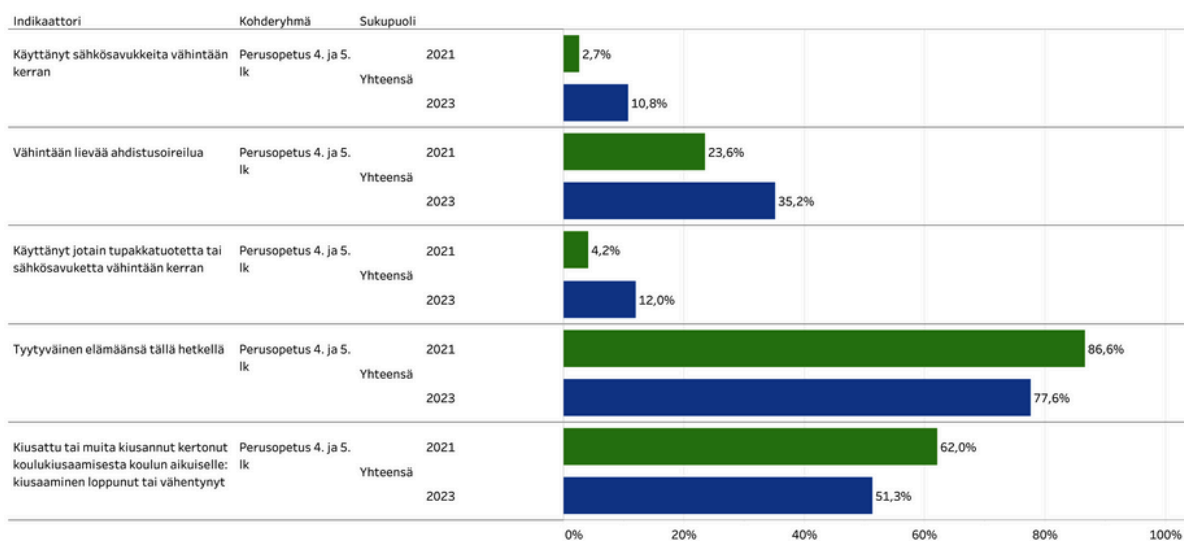
4. ja 5. lk myönteisiä tuloksia

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Uusikaupunki

4. ja 5. lk huolestuttavia tuloksia

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Uusikaupunki

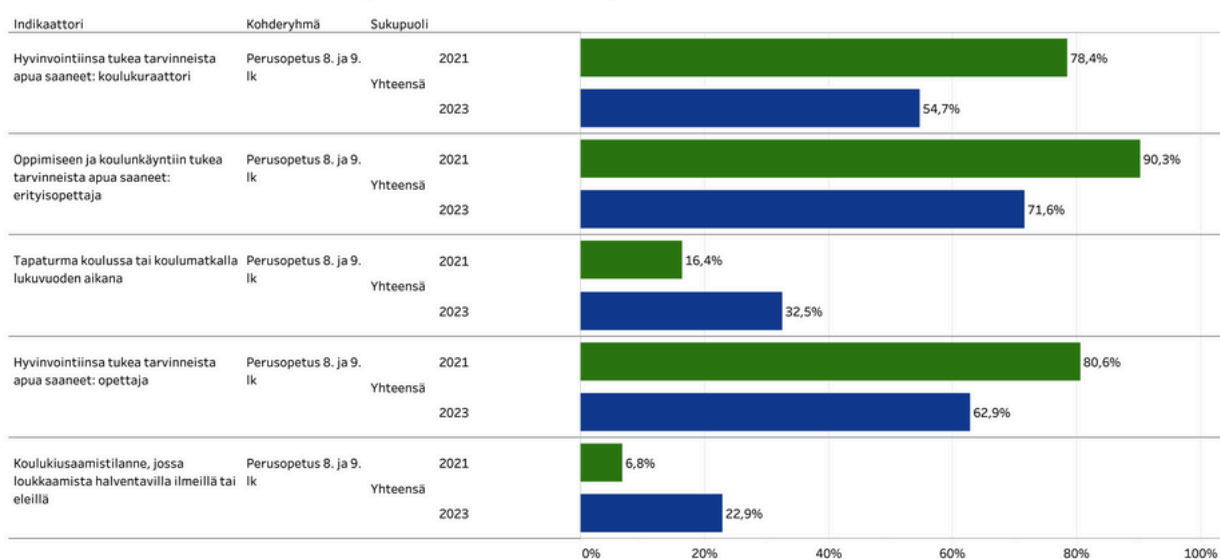

8. ja 9. lk myönteisiä tuloksia suhteessa koko maan tuloksiin

8. ja 9. lk huolestuttavia tuloksia

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Uusikaupunki

0,8 km Teboitt Uusika
Car service & parts

4,5 km Valke-Suomen Panimo
Brewery & shop

0,1 km Co-working

1,2 km V-S Varustekeskus
Car parts and hardware store

0,3 km Ugin Pullapöytä
Bakery & cafe

0,1 km Lempi-Ehdotus Ruuvinmäki
Lunch & Cafe

4.4 TEAviisari tulokset 2023

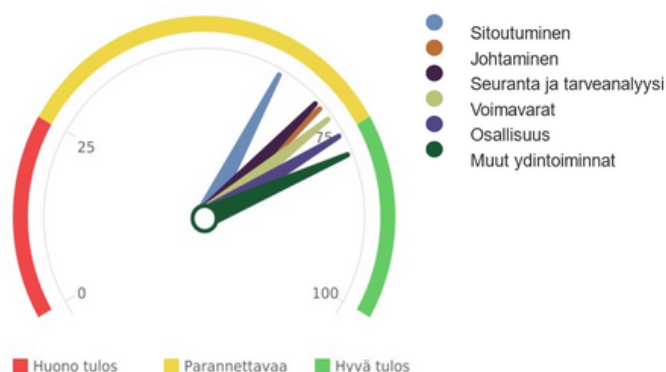
TEAviisarin tarkoituksena on tukea kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. TEAviisariin kerätään tietoja kuntajohdon, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, liikunnan, perusterveydenhuollon ja kulttuurin osa-alueilta. Tietoja kerätään säännöllisesti, vuorovuosin eri osa-alueilta suoraan kunnista ja tilastoista.

Tiedonkeruilla selvitetään esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkihallinnollisia toimintakäytäntöjä. TEAviisari tarjoaa tukea ja tietoa kunnille ja hyvinvointialueille kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveydenedistämistoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Työkalun avulla voi hakea tietoja ja vertailla kunnan tai hyvinvointialueen tilannetta koko maahan kaikkiaan seitsemällä eri toimialalla.

Viimeisimmässä (2023) TEAviisari kyselyssä tarkasteltiin kuntajohtamisen ja kulttuurin osa-alueita. Uudenkaupungin kaupungin tulokset näiltä osin olivat mittaushistorian parhaimmat. Tietoja kerättiin vuosilta 2022 ja 2023.

Erityisen hyviä tulokset ovat **kulttuurin toimialalla**, kun tarkasteltiin muita ydintoimintoja kuten kulttuuripalveluiden järjestämistä ryhmille: erilaisissa laitoksissa asuville, työttömille, paljon sosiaali- ja terveyspalveluja tarvitseville kotona asuville ikäihmisille ja maahanmuuttajataustaisille väestöryhmille. Ainut ryhmä, jolle ei kaupungissa ollut tarjottu suunnitelmallisesti kulttuuripalveluita, on opiskelun tai työelämän ulkopuolelle jääneet nuoret. Tuloksissa nousee myös esiin asioita, joita tulisi parantaa ja niitä olivat esimerkiksi: erilaisten valtakunnallisten ohjelmien käsittely toimielimissä sekä johtoryhmissä. Kulttuuritoimialan tuloksesta voidaan todeta, että Uudenkaupungin tulokset vastasivat tarkasti valtakunnallista vertailulukua (71).

Kulttuuri : Uusikaupunki 2023

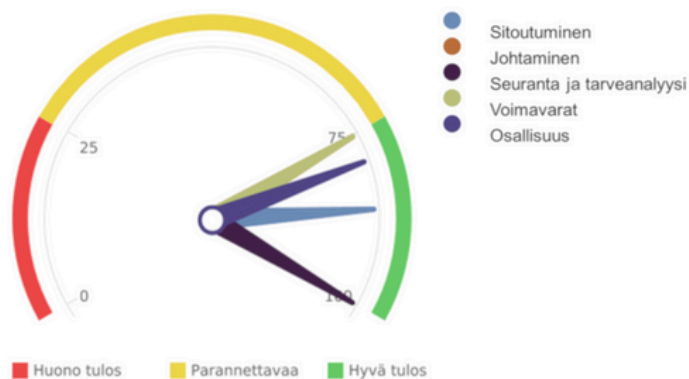

Kulttuuri : Uusikaupunki 2023

	Uusikaupunki	Koko maa
Kulttuuri	71	71
Sitoutuminen	62	66
Johtaminen	70	72
Seuranta ja tarveanalyysi	69	65
Voimavarat	72	65
Osallisuus	75	78
Muut ydintoiminnot	78	82

Erityisen hyviä tulokset ovat **kuntajohtamisessa**, kun tarkasteltiin seuranta-tarveanalyysin sekä sitoutumisen osa-alueita. Kaikilla mitatuilla kuntajohtamisen osa-alueilla tulokset ovat hyvin vahvoja ja sijoittuivat 75 pisteen 100 pisteen väliin (asteikko 0–100 pistettä). Tuloksissa nousee myös esiin osa-alueita, joita tulisi kuntajohtamisessa vahvistaa. Näitä ovat esimerkiksi: tasa-arvosuunnitelmien tekeminen ja ajantasaistamisen sekä päätösten ennakoarvioinnin menetelmien suunnitelmallisempi hyödyntäminen sekä se, että kaupungin verkkosivuilta puuttuu koottu kuvaus kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja -keinoista. Todettakoon, että myös kuntajohtamisessa Uusikaupunki pääsee valtakunnallisessa vertailussa tarkasti valtakunnallisen vertailulukuun (83).

Kuntajohto : Uusikaupunki 2023

Kuntajohto : Uusikaupunki 2023

	Uusikaupunki	Koko maa
Kuntajohto	83	83
Sitoutuminen	86	83
Johtaminen	75	86
Seuranta ja tarveanalyysi	100	90
Voimavarat	75	78
Osallisuus	79	77

Yhteenvedona voidaan todeta, että niin kulttuurin kuin kuntajohtamisenkin tulokset ovat kehittyneet myönteisesti ja ovat liikahtaneet pääosin positiiviseen suuntaan kaikilla mitatuilla osa-alueilla.

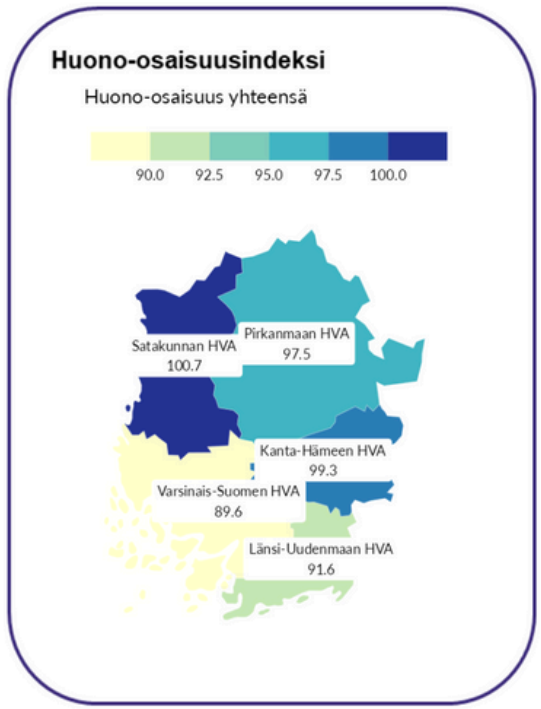
4.5 Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma valmistui loppuvuodesta 2023. Suunnitelmassa todetaan, että hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimijoita ovat hyvinvointialueet, kunnat, maakuntaliitto sekä järjestöt ja yritykset. Myös aluehallintoviranomaisella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä työ-elinkeinotoimistoilla on oma roolinsa. Hyvinvointialueella on vastuu palvelujen yhteensovittamisesta sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin. Suunnitelma sisältää myös lasten -ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi.

4.5.1 Huono-osaisuus

Huono-osaisuutta voidaan määritellä inhimillisten, sosiaalisten ja taloudellisten ulottuvuuksien kautta. Näiden ulottuvuuksien pohjalta on laadittu Sotkanet.fi-palvelusta löytyvistä tilastotiedoista niin sanotut huono-osaisuusindikaattorit (Sokra-hanke).

Varsinais-Suomen huono-osaisuusindeksi on 89,6. Uudenkaupungin huono-osaisuusindeksi on 105,7. Mitä korkeampi luku sitä enemmän alueella on huono-osaisuutta. Uudenkaupungin luku on koko hyvinvointialueen viidenneksi korkein ja se kertoo siitä, että meillä on esimerkiksi poikkeuksellisen korkea sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tarve ja käyttöaste. Huono-osaisuuden ytimessä Uudessakaupungissa ovat pitkäaikaistyöttömät, ehkäisevää ja/tai täydentävää toimeentulotukea tarvitsevat, lastensuojelun asiakkaat sekä päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivät. Nämä yksilöt ja perheet muodostavat huono-osaisuuden kovan ytimen. Pitkäaikaistyöttömyys ja koulutuksen ulkopuolelle jääminen ovat usein yhteydessä huono-osaisuuteen. Kaikkia työttömiä ei voida, eikä ole perusteltuakaan, luokitella huono-osaisiksi, mutta huono-osaisten keskuudessa työttömät ovat yliedustettuina.

Huono-osaisuus yhteensä

Kuvassa näytetään alueeseen Varsinais-Suomen HVA tasolla hyvinvointialueet kuuluvat kunnat

5. Turvallisuus

Tässä hyvinvointiraportin osioissa käsitellään turvallisuutta. Turvallisuutta ja sen toteutumista tarkastellaan seuraavien ulottuvuuksien kautta: 1) maailmantilanne, 2) liikenneturvallisuus ja 3) työllisyys, tulot ja pienituloisuus.

5.1 Maailmantilanne

Venäjänsä hyökkäyssota Ukrainaan alkoi 24.2.2022. Sodan vaikutuksesta Eurooppa on kohdannut yhden suurimmista kriiseistä sitten toisen maailmansodan. Sota on jatkunut tuhoisana läpi vuoden, mikä on näkynyt suoraan kaikille uusikaupunkilaisille korkeina energian hintoina ja ruoan kallistumisena.

Sodan syttymisen jälkeen Uuteenkaupunkiin on saapunut noin 600 ukrainalaista. Heistä noin 20 henkilöä on saapunut pakolaisstatuksella. Valtaosa on rekisteröitynyt tilapäisen suojelun statuksella, joka on EU:n jäsenvaltioiden myöntämä suojelumuoto Ukrainasta sotaa pakeneville henkilöille. Vuoden 2023 lopussa ukrainalaisia pakolaisia tai tilapäisen suojelun statuksella olevia henkilöitä oli Uudessakaupungissa yhteensä 483, joista vastaanottojärjestelmässä on 360 henkilöä ja 123 kotikuntamerkinän saanutta uutta uusikaupunkilaista. Kaupunkiin saapuneista ukrainalaisista noin puolet ovat olleet aikuisia ja puolet alaikäisiä. Joukossa on ollut vain muutamia miehiä tai ikäihmisiä.

Gazan sota alkoi palestiinalaisen terroristijärjestö Hamasin tehtyä terrori-iskun Gazan kaistalta Israelin puolelle 7.10.2023. Gazan ja Ukrainan sodat näkyvät uusikaupunkilaisille epävarmana maailmantilanteena, joka puolestaan vaikuttaa ihmisten turvallisuuden tunteeseen. Epävakaa maailmantilanne ja sodat aiheuttavat inhimillisen hädän ja kärsimyksen lisäksi epävarmuutta ja vähentävät esimerkiksi talouden ennustettavuutta. Epävarmuus puolestaan on myrkyä talouskehitykselle ja kasvulle. Talouden epävarmuus yleisellä tasolla nakertaa entisestään ihmisten tulevaisuudenuskoa.

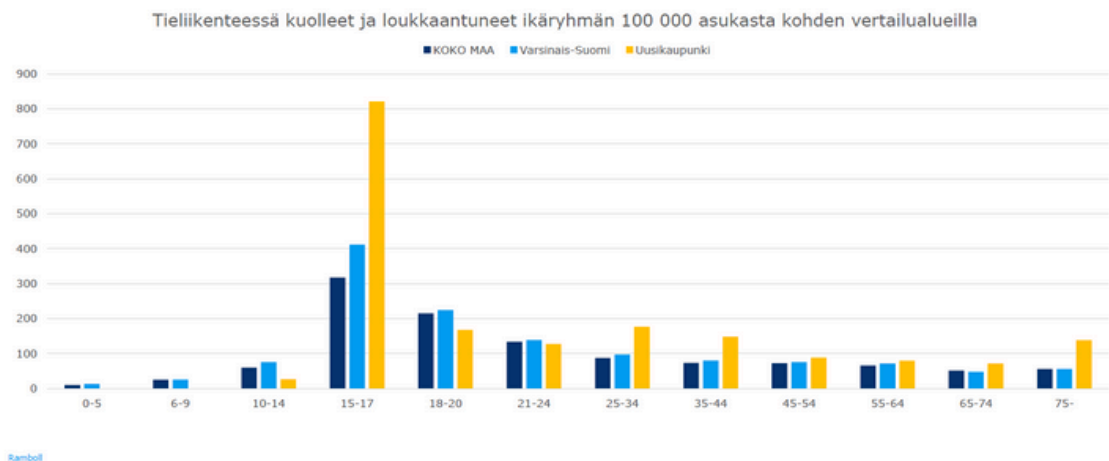
5.2 Liikenneturvallisuus

Tilastokeskuksen tieliikenneonnettomuustilastojen mukaan Uudenkaupungin alueella tapahtui vuonna 2023 yhteensä kaksitoista (12) henkilövahinkoihin johtanutta tieliikenneonnettomuutta, joissa menehtyi yksi henkilö ja loukkaantui kaksitoista henkilöä. Vuonna 2022 henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui kahdeksan (8) ja loukkaantuneita oli kymmenen (10). Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia ei tapahtunut vuonna 2022.

Onnettomuusmäärä pysyi edelleen varsin alhaisena verrattuna koronapandemiaa edeltäneeseen aikaan, jolloin tieliikenteessä tapahtui vuosittain yli kaksikymmentä (20) henkilövahinkoa. Asukaslukuun suhteutettuna tulee kuitenkin huomioida se, että Uudenkaupungin alueella tapahtuu enemmän henkilövahinkoihin johtavia onnettomuuksia kuin maakunnassa tai koko maassa keskimäärin, kun vertailulukuna käytetään keskiarvoa vuosilta 2019–2023.

Onnettomuusriski ikäryhmittäin

Lähde: Tilastokeskus, keskiarvo 2019-2023*, 2023 ennakkotieto

Uudenkaupungin alueella tieliikenteen onnettomuuksissa loukkaantuneista ja kuolleista noin 8 % on jalankulkijoita, 11 % pyöräilijöitä, 19 % mopoilijoita ja moottoripyöräilijöitä, 53 % henkilöautolla liikkuneita ja 10 % muita kulkuneuvoja. Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuoret korostuvat ja muodostavat noin viidenneksen henkilövahingoista. Erityisen huolestuttava tilanne on 15–17-vuotiailla, joiden osuus henkilövahingoista on Uudessakaupungissa selvästi korkeampi (19 %) kuin koko maassa (13 %) tai maakunnassa (15 %) keskimäärin. Myös iäkkäiden osuus henkilövahingoista on korkea (25 %) ja selvästi korkeampi kuin maakunnassa tai koko maassa, kun vertailulukuna käytetään keskiarvoa vuosilta 2019–2023. *

Uudessakaupungissa tapahtuvista tieliikenteen onnettomuuksista aiheutuu yhteiskunnalle keskimäärin noin 6,9 miljoonan euron vuosittaiset kustannukset (keskiarvo 2019–2023). Merkittävä osa kustannuksista jyvittyy kunnille ja hyvinvointialueille maksettavaksi.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen ei pystytä enää arvioimaan kuntien kustannuksia samalla tarkkuudella kuin ennen uudistusta.

Uudenkaupungin kaupungin kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmä kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Poliisin ja pelastuslaitoksen edustajat eivät osallistuneet vuoden aikana yhteenkään kokoukseen. Varhan sote-puolen edustajat osallistuivat lähes kaikkiin kokouksiin, mutta jatkossa he ovat mukana vain mahdollisuuksiensa mukaan. Työryhmän tukena liikenneturvallisuustyössä toimi myös vuonna 2023 ELY:n ja kuntien (Uusikaupunki, Laitila, Pyhäranta) yhdessä hankkima liikenneturvallisuuskoordinaattori.

- Keskiarvo 2019–2023 määrä 100 000 asukasta kohden

5.4 Työllisyys ja pienituloisuus

Uudenkaupungin kaupungin työmarkkinatilanne on kokonaisuudessaan jatkunut epävarmana ja haasteellisena. Tämä johtuu pääosin yleisestä maailmantilanteesta, joka on erityisesti heijastunut kaupungin suurimman työllistäjän toimialaan. Käytännössä tämä on näkynyt lomautuksina ja henkilöstön vähennyksinä.

Työllisyysasteen kehitys kääntyi laskuun koko työssäkäyntialueella ja Varsinais-Suomessa vuosien 2022 ja 2023 vaihteessa. Työllisyysasteen kehitys on ollut pääosin positiivista vuoden 2015 lopulla lähtien mutta käänne huonompaan on tapahtunut.

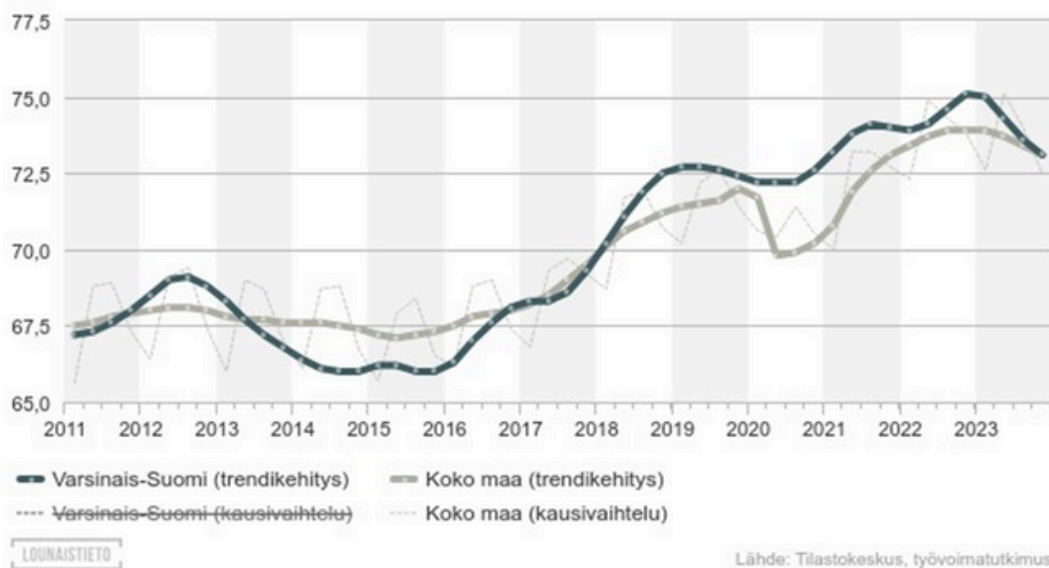
Uudenkaupungin kaupungin työttömyysprosentin muutokset vuosilta 2017–2023, kun vertailulukuna käytetään tammikuun työttömyysprosenttia.

01/2017–8,5 %
 01/2018–6,4 %
 01/2019–5,7 %
 01/2020–9,5 %
 01/2021–9,2 %
 01/2022–7,2 %
 01/2023–8,6 %

Vuoden 2023 joulukuun viimeisen päivän työttömyysprosentti:
 12/2023–9,8 %

ELY-keskuksen julkaisemassa Varsinais-Suomen työllisyyskatsauksessa joulukuulta 2023 todetaan, että Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistossa oli joulukuun lopussa 23 700 työtöntä työnhakijaa. Joulukuun aikana työttömien määrä nousee normaalivuosina selkeästi marraskuuhun verrattuna, mutta nyt työttömyys kasvoi normaalia enemmän. Työttömien määrä nousi 2 700 hengellä edelliseen kuukauteen verrattuna. Vuotta aiemmasta on työttömien määrä noussut 2 200 henkilöllä eli 10 %, kun koko maan työttömien määrä on noussut samassa ajassa 14 %. Varsinais-Suomessa lomautettujen määrä nousi 1 000 henkilöllä (42 %) verrattuna vuodentakaiseen.

Työllisyysasteen trendin kehitys (15-64-vuotiaat, %)

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuun lopussa Varsinais-Suomessa 10,3 % eli 0,9 %-yksikköä korkeampi kuin vuosi sitten. Työttömien osuus työvoimasta oli kuitenkin selkeästi pienempi kuin koko maassa (11,2 %) keskimäärin. Joulukuussa työttömiä oli muissa Varsinais-Suomen seutukunnissa viime vuotta enemmän paitsi Turunmaalla. Turunmaalla oli työttömiä vajaat 1 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna. Varsinais-Suomen työttömyysaste oli korkein Salon seudulla (10,9 %) sekä Turussa (13 %). Pienin työttömyysaste oli Turunmaan saaristossa (6,5 %) sekä kunnista Ruskolla (4,8 %). Huomattavaa luvuissa on, että Salon seutukunnassa oli joulukuussa suhteellisesti enemmän työttömiä kuin Turun seutukunnassa.

Kun tarkastellaan Uudenkaupungin väestön koulutusastetta, niin esiin nousee selkeästi ammatillisen tutkinnon suorittaneiden suuri määrä suhteessa muihin koulutusasteisiin. Kaupungin elinkeinorakenne ja työpaikkojen määrällinen ja suhteellinen sijoittuminen vahvasti teollisuuden tuotantoammatteluihin selittää koulutusasteen toteumaa. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita on väestössä vähemmän kuin valtakunnallisessa vertailussa.

Uudessakaupungissa on viimeisimmän Tilastokeskuksen Asuntoväestön pienituloisuus ja pitkittynyt pienituloisuus alueittain tilaston (tilasto 127 y) mukaan yhteensä 1695 henkilöä, jotka asuvat pienituloisissa asutokunnissa (alle 60 % mediaanituloista). Lapsia, jotka asuvat pienituloisissa perheissä on noin 11–13 % kaikista uusikaupunkilaisista lapsista, joita viimeisemmän tilaston mukaan on 2375. (Tilastokeskus (2022).

Lapsiperheköyhyys on siis todellisuutta myös Uudessakaupungissa, jossa arvioilta noin 11–13 % kaikista lapsista elää suhteellisessa köyhyydessä. Valtakunnallinen luku on viimeisimmän arvion mukaan 11 %. Lapsiperheiden köyhyyden kielteiset vaikutukset näkyvät selvästi lapsen kehityksessä ja hyvinvoinnissa. Valtakunnallisesti kuin myös paikallisesti on huomioitava se seikka, että köyhyyttä on myös niissä perheissä, joissa vanhemmat käyvät töissä. Vaikka suurimmalle osalle uusikaupunkilaisista perheistä varhaiskasvatus on maksutonta, lasten harrastuskustannusten merkittävä nousu näkyy suoraan lasten harrastamisen mahdollisuuksissa.

6. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen

6.1 Hyte-työn painopisteet valtakunnallisesti

Valtioneuvoston julkaisussa Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030, joka julkaistiin keväällä 2021 linjaa ne toimet, joilla suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuutta saadaan vähennettyä. Periaatepäätöksen ja sen toimenpidesuunnitelman mukaisesti suomalaisten kestävä hyvinvointi kaikissa väestö- ja ikäryhmissä tulee turvata seuraaviin painopisteisiin (2021) nojaten:

1. Kaikille mahdollisuus osallisuuteen
2. Hyvät arkiympäristöt
3. Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut
4. Päätöksenteolla vaikuttavuutta.

Näiden periaatteiden pohjalta hyvinvointialueilla ja kunnissa tulee työstää yksityiskohtaisemmat ja tarkemmat hyvinvointisuunnitelmat seuraavalle kaudelle. Hyvinvointisuunnitelman tulee hyödyntää valtakunnallisten ja maakunnallisten painopisteiden lisäksi paikallistuntemusta ja tietoa oman alueen asukkaiden elämän erityispiirteistä, eriarvoistavista tekijöistä sekä paikallisesta toimintaympäristöstä kokonaisuutena. Tämän tiedon pohjalta tulee työstää selkeä suunnitelma, jossa on saavutettavissa olevat tavoitteet, yksityiskohtaiset toimenpiteet sekä pätevät mittarit.

6.2 Hyte-työn painopisteet maakunnallisesti

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet (2023–2025)

1. Tuemme mielen hyvinvointia ja edistämme osallisuutta
2. Edistämme fyysistä kuntoa ja tuemme terveellisten elintapojen käyttöönottoa
3. Vahvistaa arjen ja lähisuhteiden turvallisuutta
4. Vahvistamme yhteistyötä

6.3 Hyte-työn painopisteet paikallisesti

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet (2023–2025):

1. Elintapaohjaus; ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen, kulttuurihyvinvointi
2. Mielen hyvinvoinnin tukeminen; järjestöyhteistyö, ehkäisevä päihdetyö
3. Turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen; kotouttamistyö, yhteisöllisyyden
4. tukeminen, liikenneturvallisuustyö ja sosiaalinen vahvistaminen

Jokaiselle painopistealueelle on työstetty ohjelmat, joissa on selkeät toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvoinnin- ja terveydenedistämistyötä toteutetaan kaikissa väestöryhmissä.

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2023–2025 on hyväksytty ja sen toteuttaminen aloitettu. (Liite 1.)

7. Strateginen ohjelmatyö Uudessakaupungissa 2023-25

Elintapaohjaus; ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen, kulttuurihyvinvointi

a) Ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen

Elintapaohjauksessa yksi työmuoto on kaupungin liikuntaneuvonta, joka kuuluu kunnan liikuntapalvelujen tuottamaan kokonaisuuteen. Liikuntaneuvonta on hyväksi havaittu keino tavoittaa terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat kuntalaiset. Liikuntaneuvonnan palveluketjusta on tuotettu tietoa, jota on jaettu yhteistyötahoille. Tiedottamisessa on pyritty erityisesti huomiomaan eri ikäiset väestöryhmät sekä perheet.

Kaupungin liikuntapalveluiden liikuntaneuvojilta saa maksutonta henkilökohtaista opastusta ja neuvontaa liikuntaan ja terveyteen liittyvissä asioissa sekä tietoa kaikista liikuntamahdollisuuksista Uudessakaupungissa: olipa kyseessä yksityisen tahon, seuran tai kaupungin järjestämä toiminta. Liikuntaneuvoja neuvoo liikunnan aloittamisessa ja tukee asiakasta prosessin aikana.

Elintapaohjauksessa ravitsemustyöllä on myös merkittävä rooli. Ravitsemuksen roolin hahmottaminen kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteissa ja palveluissa on hyvin keskeistä. Ravitsemusasiat ja vastuu niiden edistämisestä jakautuu monelle hallinnonalalle, minkä vuoksi ravitsemusterveyden edistäminen kunnassa vaatii koordinoitua ja poikkiammatillista yhteistyötä hyödyntävää hyvinvointijohtamista.

Näihin vaatimuksiin on Uudessakaupungissa pyritty vastaamaan laatimalla ravitsemusterveyden edistämiseen keskittyvä ravitsemussuunnitelma, jota on lähdetty edistämään poikkihallinnollisesti vuoden 2023 aikana. Ravitsemussuunnitelma hyväksyttiin kaupungin päätöksenteossa tammikuussa 2023. Vuoden aikana ohjelmaa on tehty tutuksi ja sen tavoitteisiin on sitoutettu kaikkien ikäryhmien yhteistyötahoja: hyvinvointialue Varhan yksiköitä, seuroja, järjestöjä sekä vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston jäseniä.

Ravitsemussuunnitelmasta ja sen tavoitteista on myös kerrottu yksityiskohtaisesti luottamushenkilöille esimerkiksi hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnassa. Ravitsemussuunnitelma ja sen tavoitteet ovat kaikkien nähtävillä ja hyödynnettävissä kaupungin verkkosivuilla. Kaupungin omissa sisäisissä toiminnoissa on edetty suunnitelmallisesti kohti terveellisempää ravitsemusta. Suunnitelman edistymistä ja sen toimeenpanoa seuraamaan on nimetty työryhmä, joka tapaa säännöllisesti. Työn edistymistä seurataan myös kaupungin UKIHYTE-ohjausryhmän toimesta.

b) Liikuntaolosuhteiden kehittämisohjelman /tulokortti

Uudenkaupungissa on vuonna 2021 laadittu liikuntaolosuhteiden kehittämisohjelma sekä #Ukiliikkuu Uudenkaupungin liikuntaohjelma 2025. Nämä ohjelmat tähtäävät muun muassa siihen, että kaikenikäisillä asukkailla on lähiympäristössään houkuttelevia ja turvallisia mahdollisuuksia omatoimiseen liikkumiseen. Sekä siihen, että Uudessakaupungissa toimivilla liikunta- ja urheiluseuroilla on käytössään toimivat ja käyttökustannuksiltaan edulliset harjoittelu- ja kilpailuolosuhteet.

Liikuntaolosuhteiden ylläpito- ja kehittämistyötä johdetaan ja tehdään kaupungissa tehokkaasti, avoimesti ja aktiivisessa vuoropuhelussa kaupunkilaisten kanssa. Ohjelmien vaikuttavuutta mitataan ohjelman seurannan tueksi laaditun tulokortin avulla.

Uudessakaupungissa tehtiin keväällä 2023 liikunta- ja terveystottumuskysely. Sen tuloksia hyödynnettiin vuoden aikana vastaamalla esille nousseisiin toiveisiin, kuten esimerkiksi pururatojen pohjia ja uimarantoja kunnostamalla. Valmistuva monitoimijatalo Wintteri vastaa monen liikunta- ja urheiluseuran toiveisiin toimivista olosuhteista. Myös jalkapallon täysimittaisen keinonurmikentän suunnittelu eteni vuoden aikana merkittävästi.

c) Kulttuurikasvatussuunnitelma

Vuoden aikana kaupungin kulttuuripalvelut ja kasvun- ja oppimisen palvelut ovat työstäneet ensimmäisen luonnosversion Uudenkaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma (KOPS). Luonnoksen työstämisessä hyödynnettiin Uudenkaupungin aiempaa kulttuurikasvatussuunnitelmaa kuten myös lähiseutujen ja muiden verrokkikuntien päivitettyjä suunnitelmia. Kulttuuriosuuskunta Uulun sekä Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton asiantuntijuutta sekä ajankohtaisia tutkimuksia kulttuurin hyvinvointivaikutuksista on niin ikään hyödynnetty ohjelman työstämisessä.

Uudenkaupungin päivitettyssä kulttuurikasvatussuunnitelmassa on huomioitu monia eri kulttuurikasvatuksen näkökulmia. Siinä tuodaan voimakkaasti esiin sekä paikalliseen kulttuurihistoriaan tutustuminen että kansainvälisyyskin. Keskeisenä tavoitteena ohjelman suunnittelussa on ollut se, että jokainen peruskoulun oppilas saisi vähintään pintakosketuksen laajaan joukkoon erilaisia taidelajeja. Myös lukemiseen kannustaminen on vahvasti esillä.

Kulttuurikasvatussuunnitelma sisältää kaksi tasoa: perustaso ja syventävä taso. Perustaso on se kulttuurikasvatuksen minimitaso, johon sitoudutaan vuosittain. Se pystytään suurelta osin tuottamaan kustannustehokkaasti. Syventävä taso puolestaan kattaa valmiiksi sovittuja palveluita, joihin kannustetaan opettajia tarttumaan, mikäli resurssit sen sallivat. Kulttuurikasvatussuunnitelman laadinnassa on pyritty siihen, että kulttuurikasvatus integroituu luonnollisesti tavanomaiseen koulunkäyntiin, eikä ole rasite opettajille tai ristiriidassa muun opetussuunnitelman kanssa.

Tavoitteena on saada kulttuurikasvatussuunnitelma hyväksytyä kaupungin päätöksenteossa vuoden 2024 aikana. Kulttuurikasvatussuunnitelman loppuunsaattamiseksi on perustettu työryhmä. Työn edistymistä seurataan myös UKIHYTE-ohjausryhmässä.

d) Kulttuurihyvinvoinnin menetelmien hyödyntäminen kokeilevassa työssä

kulttuuriluotsi | kulttuuriystävä | runo- ja kulttuurikävely-toiminnan kokeilu ja kehittämien

Uudenkaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut perustivat palveluyksiköittensä välisen kulttuuri- ja liikuntaluotsitoiminnan. Kyseessä on vapaaehtoistoiminta, jolla halutaan kannustaa ja tukea vapaa-ajan harrastuksiin ja tapahtumiin osallistumista tarjoamalla henkilölle mahdollisuus ottaa koulutettu vapaaehtoinen, ”luotsi”, mukaansa erilaisiin tilaisuuksiin. Kohdeyleisönä ovat ihmiset, joille jännittämisen tai muun syyn takia on muodostunut kynnykseksi osallistua kaupungissa järjestettäviin tapahtumiin, tai jotka eivät koe luontaiseksi osallistua tapahtumiin yksin. Kulttuuriluotsitoimintaa on tarjolla ympäri Suomea ja liikuntaluotsejakin esiintyy varsinkin isommissa kaupungeissa kuten Helsingissä, Tampereella ja Jyväskylässä.

Vaikutteita ja tukea luotsitoiminnan perustamiseen saatiin erityisesti Jyväskylän ja Tampereen kulttuuriluotsitoiminnan koordinaattoreilta sekä Suomen Punaisen Ristin ystävätoiminnan kouluttajalta, ja lisäksi Mannerheimin lastensuojeluliitolta ja Varsinais-Suomen mielenterveysomaiset - FinFami ry:n vapaaehtoistyön koordinaattorilta. Taustatyön pohjalta Uudenkaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut laativat oman luotsikoulutuksen maaliskuussa 2023, jolloin koulutettiin kaupungin ensimmäiset vapaaehtoiset kulttuuri- ja liikuntaluotsit.

Vuoden aikana perustettiin myös Luovien ihmisten vertaistukiryhmä, joka on täysin uusikaupunkilainen konsepti, jolla halutaan innostaa ja tukea kaupunkilaisia luovien harrastusten pariin sekä edesauttaa kulttuurialalla työskentelevien ja niitä harrastavien ihmisten verkostoitumista. Luovien ihmisten vertaistukiryhmä kokoontui vuonna 2023 kymmenen kertaa ja tapaamisiin osallistui kesimäärin 5–8 henkeä.

Uki Open Stage, joka on ”lava on vapaa” -tyyppinen tapahtumajärjestettiin vuoden aikana neljä kertaa. Uki Open Stagesissa kuka tahansa pääsi esiintymään ja osoittamaan taitojaan lavalla. Myös tämän toiminnan tavoitteena on kannustaa kulttuuriharrastusten pariin ja niiden ylläpitämiseen.

Kaupungissa on ollut myös tarjolla maksuton bänditila, jota käytettiin vuoden aikana keskimäärin muutamia kertoja viikossa.

Kulttuurin pitkäaikaisella harrastamisella on monissa tutkimuksissa todettu olevan erilaisia terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia. Kaikilla edellä mainituilla toimilla halutaan tukea kulttuuriharrastusten ylläpitämistä sekä halutaan tarjota mieleenpainuvia kokemuksia kaupunkilaisten elämään.

Mielen hyvinvoinnin tukeminen; järjestöyhteistyö; ehkäisevä päihdetyö

e) Järjestöyhteistyön kehittäminen ja -yhdistysohjelman seuranta ja päivittäminen

Meidän kaupunkimme -yhdistysohjelma antaa vahvaa pohjaa Uudessakaupungissa tehtävälle yhteistoiminnalle yhdistysten ja kaupungin kesken. Ohjelma on tahdonilmaus ja tiekartta viihtyisän, osallistavan ja elinvoimaisen Uudenkaupungin puolesta. Yhteisenä päämääränä on hyvän elämän toteutuminen. Mielen hyvinvoinnin merkitystä ei voi kuin korostaa, kun pyritään edistämään hyvää elämää.

Yhdistysohjelmaan on sisällytetty niin täsmällisiä toimintaehdotuksia kuin tulevaisuuteen katseen kääntäviä päämääriäkin. Yhteisiä ovat kuitenkin seuraavat lähtökohdat:

1. Ihmiset haluavat olla mukana heille merkityksellisissä asioissa, joita he yhdessä toteuttavat yhdistysten kautta,
2. Kansalaistoiminnan, yhdistysten ja järjestöjen elinvoimaisen tulevaisuuden ratkaisee se, kuinka ne pystyvät järjestämään toimintansa uusia sukupolvia houkuttelevalla tavalla,
3. Yhdistyksillä ja järjestöillä on asema verkostoissa ja ne ovat aitoja yhteistyökumppaneita.

Yhdistysohjelman toimeenpanoon on saatu vuoden aikana vahvistusta. Kaupunkiin perustettiin maahanmuutto- ja palvelukoordinaattorin toimi. Tähän toimeen kuuluu yhdistisyhteistyön toimeenpano ja kehittäminen. Yhdistisyhteistyö sai siis toivotun, koordinoivan yhteyshenkilön.

Yhdistysyhteistyö on käynnistynyt verkoston ja tiedonvälityksen kehityksen merkeissä. Tiedonvälityksen yhdeksi kanavaksi aktivoitiin uudelleen jo aiempina vuosina toiminut yhdistyskirje. Yhdistyskirjeissä kerrotaan yhdistyksiä ja järjestöjä yleisesti ja yhteisesti kiinnostavista asioista. Toisinpäin myös – yhdistykset ja järjestöt voivat tuoda esiin omia ajankohtaisia, yleisesti kiinnostavia asioita. Yhdistyskirje on merkittävä yhdyspinta kaupungin ja yhdistysten välisessä vuoropuhelussa.

Kaupungissa on jatkettu suoraa yhteistyötä monien järjestöjen kanssa: esimerkiksi Varsinais-Suomen Vammais- ja Pitkäaikaissairausjärjestöt VAPI ry:n kanssa, joka on Varsinais-Suomen maakunnan alueella toimivien vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistysten yhteisjärjestö. Vuoden aikana järjestettiin keskustelutilaisuus sosiaali- ja terveysalan yhdistyksille sekä vammais- ja vanhusneuvostojen jäsenille toukokuussa 2023. Keskustelun teemoina olivat mm. järjestöyhteistyö sekä kaupungin ja hyvinvointialueen toiminta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

f) Ehkäisevän päihdetyön työmenetelmien kehittäminen yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa/paikallisen ohjelmatyön seuranta

Sote-uudistuksen jälkeen vuoden 2023 alusta lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön koordinaation (EPT) tehtävät on Uudessakaupungissa sisälletty 10 %:n työajalla nuorisopalveluiden vastaavan työtehtäviin.

Ehkäisevän päihdetyön viitekehyksen määrittelee:

1. Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015).
2. Uudenkaupungin hyvinvointisuunnitelma, jonka yhtenä painopisteenä on ehkäisevän päihdetyön työmenetelmien kehittäminen yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa ja paikallisen ohjelmatyön seuranta.
3. Uudenkaupungin ehkäisevän päihdetyön toimenpidesuunnitelma 2020–2024, jonka tavoitteena on alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentäminen Uudenkaupungin alueella. Keskeinen periaate on päihteiden käytön tunnistaminen ja varhainen puuttuminen sekä päihteettömän ympäristön turvaaminen.
4. Uudenkaupungin työntekijöitä koskeva päihdeohjelma, jonka avulla ehkäistään ja hallitaan päihdehaittoja.
5. Seuroille Uudenkaupungin päihdepelisäännöt, joiden tavoitteena on vähentää päihteiden käyttöä, suojella lapsia ja nuoria sekä puuttua varhaisessa vaiheessa päihteiden ongelmakäyttöön.

Ehkäisevä päihdetyö organisoitui uudella tavalla hyvinvointialueuudistuksen myötä vuoden 2023 alussa, jolloin vastuu ehkäisevän päihdetyön koordinaatiosta jäi kunnille. Lounais-Suomen aluehallintoviraston teettämän kyselyn tulosten perusteella ehkäisevä päihdetyö on järjestetty Uudessakaupungissa asianmukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että ehkäisevästä päihdetyöstä päättävä toimielin on nimetty; hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori on nimetty ja kaupungissa toimii ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva ehkäisevän päihdetyön työryhmä sekä monialainen ja poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä: UKIHYTE-ohjausryhmä.

Ehkäisevän päihdetyön työryhmä on kokoontunut vuoden aikana neljä kertaa. Työryhmän jäsenistöä sekä ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmaa on päivitetty. Lisäksi jo aiemmin laaditut päihdepelisäännöt seuroille päivitettiin. Sosiaali- ja terveystieteiden lakimuutoksen ja ehkäisevän päihdetyön lain muuttumisen myötä päivitystarve oli merkittävä, koska toimenpidesuunnitelmassa oli paljon sosiaali- ja terveystieteiden vastuulle kuuluvia toimenpiteitä. Ehkäisevästä päihdetyöstä koostettiin Uudenkaupungin verkkosivuille tietoa, jonne lisättiin myös alueella toimivien päihdeettömyyttä tukevien kolmannen sektorin toimijoiden yhteystietoja.

Yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa pyrittiin tehostamaan päihdeettömyyden tukemista. Seuroja on pyydetty tiedottamaan päihdepelisäännöistä toiminnassa mukana oleville. Liikuntapalveluiden avustusohteita on yhteistyössä seurojen kanssa päivitetty siten, että jatkossa päihdepelisääntöihin sitoutuminen huomioidaan avustusta myönnettäessä. Ulkoliikuntapaikoille on asennettu tupakointi kielletty- kylttejä, joilla pyritään kiinnittämään huomiota siihen, että liikuntapaikat ovat päihdeettömiä ympäristöjä.

Vuoden aikana ehkäisevän päihdetyön näkyvyyttä on pyritty lisäämään tekemällä ehkäisevästä päihdetyöstä ja alueen päihdetilanteesta lehtijulkaisuja. Valtakunnallisen ehkäisevän päihdetyön viikolla Uudessakaupungissa järjestettiin kolme erilaista tapahtumaa. Sakunkulman ikäihmisten päiväkeskuksessa järjestettiin tietoisku alkoholista, Pilke-toiminnan esittely ja Varsinais-Suomen Al-anonien edustaja esitteli Al-Anon, AA- ja NA-ryhmätoimintaa Uudessakaupungissa. Uudenkaupungin pääkirjastolla ja kierrätyskeskuksessa oli viikon ajan esillä ehkäisevän päihdetyön infopisteet, joihin sai omatoimisesti tutustua ja ottaa materiaalia mukaan.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa on aloitettu yhteistyö. Varsinais-Suomen hyvinvointialue on pyytänyt koolle mielenterveyden edistämisen, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn kuntaverkoston yhdyshenkilöt. Kaupungin ehkäisevän päihdetyön koordinaattori on nimetty yhdyshenkilöksi, ja hän on osallistunut tapaamisiin vuoden aikana kaksi kertaa.

Pakka-toimintamalli on paikallisten alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitetty menetelmä. Tätä mallia toteutetaan osana ehkäisevää päihdetyötä. Osa tätä työtä on mm. päihdetilannekyselyt ja pakkaostokokeet. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen koordinoima päihdetilannekysely on toteutettu yhteistyössä kuntien kanssa syksyllä 2023. Kyselyä jaettiin laajasti kaupungin eri viestintäkanavia hyödyntäen. Pakkaostokokeet suoritettiin marraskuun aikana. Ostokokeilla pyritään kehittämään myyntipaikkojen ikärajalvontaa ja vähentämään alaikäisten mahdollisuuksia saada käsiinsä alkoholia ja tupakkatuotteita. Pakkaostokokeen tuloksista on kerrottu kauppoihin, joissa pakkaostokokeita tehtiin. Lisäksi vähittäismyyjille on järjestetty mahdollisuus keskustella tuloksista yhdessä ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin ja hyvinvointijohtajan kanssa.

Turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen; kotouttamistyö, yhteisöllisyyden tukeminen, liikenneturvallisuustyö ja sosiaalinen vahvistaminen

g) Uudenkaupungin kotouttamisohjelma ja Ukilaistuminen - Kotouttamisen seurantaraportin tekeminen

Suomen kotouttamislaki (Laki kotoutumisen edistämisestä) on säädös, joka määrittelee valtion ja kuntien tehtävät maahanmuuttajien kotoutumisen tukemisessa. Laki astui voimaan vuonna 2011, ja sitä on sittemmin muutettu ja päivitetty useaan otteeseen. Nyt on meneillään mittava uudistamistyö ja uudistuneen lain on tarkoitus astua voimaan 1.1.2025 alkaen.

Kotouttamistyön edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi on kunnissa laadittava kotouttamisohjelma. Kotouttamisohjelmalla on merkitystä, sillä valtion kotoutumispalvelukorvausten maksamisen edellytyksenä on, että kunnalla on voimassa oleva ja asianmukaisesti päivitetty kotouttamisohjelma sekä sopimus pakolaisten vastaanottamisesta.

Keväällä 2023 laadittiin Uudenkaupungin oma kotouttamisohjelma, sillä pitkään jatkunut seudullinen yhteistyö (Laitila, Vehmaa, Pyhäranta, Taivassalo ja Kustavi) tuli kotouttamistyössä päätökseensä. Uudenkaupungin valtuusto hyväksyi Uudenkaupungin kotouttamisohjelman vuosille 2023–2025 kokouksessaan 12.6.2023.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) syntyminen toi muutoksia maahanmuuttotyön organisointiin Uudessakaupungissa. Kaupungin pitkäaikainen maahanmuuttokoordinaattori siirtyi Varhan palvelukseen. Tämän seurauksena kaupunkiin perustettiin maahanmuutto- ja palvelukoordinaattorin tehtävä.

Vuoden aikana Uudessakaupungissa on kehitetty maahanmuuttotyön koordinaation työmenetelmiä. Kaupunkiin perustettiin toimijoiden keskinäisen verkostoitumisen edistämiseksi maahanmuuttotyön koordinaatioryhmä. Verkostoon kutsuttiin laajasti eri alojen toimijoita valtiovallan, hyvinvointialueen, kunnan sekä yhdistysten ja järjestöjen tahoilta.

Ukilaistuminen - kotouttamistyön toimenpideraportti laaditaan vuosittain. Raportissa esitellään kaupungin eri palvelualojen ja toimijoiden toteuttamia kotouttamistoimenpiteitä. Raportti toimii kuvauksena toiminnasta, jonka lähtökohtana on tarjota kaikille kuntalaisille yhdenvertaisesti perus- ja muita palveluita riippumatta syntyperästä tai oleskelustatuksesta. Raportissa kuvataan toteutunutta työtä asetettujen tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden avulla siten, että siinä on myös selkeästi nimetyt vastuutahot.

h) Vammaispoliittisen ohjelman valmistelu ja täytäntöönpano

Uudenkaupungin kaupungin ensimmäisen vammaispoliittisen ohjelman työstäminen aloitettiin vuoden 2022 alussa. Tarkoituksena oli saada uusi ohjelma voimaan samanaikaisesti uuden vammaispalvelulain kanssa vuoden 2023 aikana.

Ohjelmatyötä vietiin eteenpäin Uudenkaupungin kaupungin (U-SOTE) sosiaalityön yksikössä. Sote-uudistuksen myötä vuoden 2023 alusta ohjelmatyön vastuu siirtyi kaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluihin. Vammaispoliittista ohjelmaa on käsitelty vammaisneuvostossa sekä UKIHYTE-ohjausryhmässä ohjelmatyön eri vaiheissa.

Vammaispoliittisen ohjelmatyön tarkoituksena on luoda edellytykset vammaisten ihmisten täysivaltaistumiselle yhteiskunnassa, joka tarkoittaa sitä, että mitkään muut tahot eivät mielivaltaisesti sanele vammaisten henkilöiden elämää ylhäältä käsin. Ohjelmassa määriteltyjen tavoitteiden toteutumista tulee seurata ja arvioida säännöllisesti ja asiakaslähtöisesti. Seurantatyöstä tulee tehdä koonti tai raportti, jonka työstämiseen osallistuvat edustajat kaupungin eri toimialoilta ja vammaisneuvostosta. Tavoitteena on tuottaa vuosittainen koonti tai seurantaraportti ohjelman toteutumisesta.

Vammaispoliittinen ohjelma ja sen toteuttamisen seurannan on tarkoitus myös toteuttaa Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa ja sen painopisteitä sekä kaupungin strategiassa määriteltyä hyvän elämän päämäärää.

Uudenkaupungin vammaispoliittinen ohjelma hyväksyttiin hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnassa toukokuussa 2023, mutta palautettiin valmisteluun kaupunginhallituksen toimesta elokuussa 2023. Syksyllä 2023 Suomen hallitus ilmoitti, että vammaispalvelulain voimaantuloa on siirretty, jotta lain soveltamisalaa on mahdollista tarkentaa erikseen annettavalla esityksellä ennen lain voimaantuloa. Lain on nyt tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. Uudenkaupungin kaupungin vammaispoliittista ohjelmaa uudistetaan samanaikaisesti lainsäädännön kanssa ja tavoitteena on tuoda Uudenkaupungin kaupungin vammaispoliittinen ohjelma päätöksentekoon keväällä 2025.

Uusi vammaispalvelulaki sisältää säännökset vammaisille henkilöille järjestettävistä (sosiaalihuollon) erityispalveluista. Kehitysvammalakiin jää vain itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista sekä tahdosta riippumatonta erityishuoltoa koskevat säännökset.

i) Lasten ja nuorten kuulemisen kehittäminen

Uudenkaupungin kaupungin hallintosääntöä uudistettiin siten, että 1.8.2023 voimaan tullut hallintosääntö antaa nuorisovaltuustolle mahdollisuuden nimetä valtuuston kokoukseen kaksi edustajaansa, joilla on läsnäolo- ja puheoikeus. Nuorisovaltuuston edustajilla ei kuitenkaan ole läsnäolo-oikeutta valtuuston suljetussa kokouksessa. Tämä hallinnollinen muutos on merkittävä lasten ja nuorten kuulemisen näkökulmasta.

Lasten- ja nuorten kuulemismenetelmiä on kehitetty edelleen erityisesti Lasten parlamentti toiminnassa sekä Rauhan symposiumissa. Lasten parlamentin istuntoja on pidetty kahdesti, ensimmäinen vuonna 2022 ja järjestyksessään toinen vuonna 2023. Lasten parlamentti järjestetään osana Lasten kuu- marraskuu tapahtumakuukautta, joka puolestaan pohjautuu YK:n Lasten oikeuksien julistukseen. Uudenkaupungin Lasten parlamentti on kaikille kaupungin 5.luokkalaisille tarkoitettu lasten oikeuksiin keskittyvä vaikuttamisfoorumi. Yksipäiväisen tapahtuman lisäksi lapset tekevät ennakkotehtäviä, oppivat vaikuttamisen keinoista, kuten äänestämisestä ja eri keinoista tuoda keskusteluun niitä asioita, jotka lapset näkevät tärkeiksi ja merkityksellisiksi. Lasten parlamenttiin osallistui noin 150 lasta.

Rauhan symposium järjestetään Uudessakaupungissa joka toinen vuosi. Vuoden 2023 tapahtumassa järjestettiin ensimmäisen kerran Lasten symposium tapahtuma. Lasten päivään ja lasten kyselytuntiin osallistui arvioilta noin 400 lasta ja nuorta.

Osana kaupungin ravitsemussuunnitelman soveltamista käytäntöön lapsia ja nuoria on osallistettu järjestämällä kyselyjä ja äänestyksiä suosikkiruoista. Esimerkiksi osana Lasten parlamentin ohjelmaa kaupungin 5. luokkalaiset äänestivät maistelumenusta oman suosikkinsa, joka myöhemmin tulee osaksi kouluruokailun menuvalikoimaa.

Uudenkaupungin harrastamisen malli -hankkeessa mahdollistetaan maksuton harrastus koulupäivän yhteyteen kaikille perusopetuksen oppilaille. Harrastukset valitaan ja toteutetaan lapsilta ja nuorilta saatujen toiveiden ja palautteiden perusteella.

Kaupungin varhaiskasvatuksessa lasten kuuleminen on systemaattinen osa toiminnan suunnittelua, järjestämistä ja arviointia. Lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma sisältää myös kirjallisesti dokumentoitavan lapsen mielipiteen. Tämän käytännön tarkoituksena on varmistaa, että lasten kuuleminen lasta koskeissa asioissa toteutuu. Vuodesta 2022 alkaen ja vuonna 2023 toisen kerran toteutetun varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyskyselyn tueksi on kehitetty myös lomake, joka sisältää omat kysymykset lapsille. Näitä lasten mielipiteitä sisältäviä kyselyjen tuloksia käsitellään niin varhaiskasvatuksen sisäisissä kokouksissa, kuin opetus- ja kasvatustalokunnan kokouksissakin.

j) Osallistavan budjetoinnin (OSBU) kokeilu

Uudessakaupungissa kokeiltiin ensimmäistä kertaa asukasbudjetointia. Asukasbudjetointi tunnetaan Suomessa myös nimellä osallistuva budjetointi. Kokeilu toteutettiin vuoden 2023 aikana ja se suuntautui neljälle alueelle: Kalantiin, Pyhämaahan, Lokalahdelle sekä vanhaan Maalaiskuntaan ja saaristoon.

Tavoitteena oli kerätä monipuolisia ideoita kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä asuin- ja elinympäristön kehittämiseksi. Ideat jatkojalostettiin äänestyselohduksiksi. Äänestyksestä toteutukseen siirtyi niin monta ehdotusta kuin alueen budjettiin mahtui. Ideointi, kehittäminen ja varsinainen äänestys järjestettiin keväällä 2023 ja valitut ideat toteutettiin pääosin kesän ja syksyn 2023 aikana.

Osa hankkeista vaati pitemmän valmisteluajan tai aikataulullisista syistä niiden viimeistelyyn piti varata aikaa vielä vuodelle 2024. Tavoitteena on, että kaikki projektit saadaan maaliin ja viimeistelyä kevään 2024 aikana. Virallisesti kaikkia kohteita juhlistetaan 2024 kun kaikki kohteet ovat valmistuneet.

Kokeiluun varatut rahat - yhteensä 65 000 euroa - jaettiin alueille seuraavasti: Kalanti 20 000 € Lokalahti 15 000 €, Pyhämaa 15 000 € ja Maalaiskunta ja saaristo 15 000 €.

k) Kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmän työskentelyn jatkaminen ja liikenneturvallisuustyön vahvistaminen

Kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmän (Ketuli) toiminta jatkui vuoden aikana aktiivisena. Ryhmä tapasi vuoden aikana 3 kertaa. Työryhmän jakelussa oli mukana reilut 20 henkilöä. Ryhmän kokoonpano on väestöryhmiä ja toimialoja ajatellen kattava. Poliisin ja pelastuslaitoksen edustajat eivät osallistuneet vuonna 2023 yhteenkään kokoukseen. Varhan edustajat osallistuivat lähes kaikkiin kokouksiin. Työryhmän tukena liikenneturvallisuustyössä toimi ELY:n ja kuntien (Uusikaupunki, Laitila, Pyhäranta) yhdessä hankkima liikenneturvallisuuskoordinaattori.

Liikenneturvallisuustyöstä on ryhmän toimesta viestitty kuntalaisille, kaupungin henkilöstölle ja päättäjille. Viestintä on keskittynyt esimerkiksi kestävän ja turvallisen liikkumisen teemojen ympärille. Kaupungin verkkosivujen kautta on tiedotettu joukkoliikenneuudistuksesta ja keskustan kesäajan ajorajoituksista sekä kampanjoista kuten Liikkuen läpi –vuoden; haastepöytä, talviliikkuja, syysliikkuja-kampanjoista. Myös hankekohtaista tiedostusta on tehostettu työn alla olevista asioista kuten Alisenkadun uudistaminen, Wintteri-liikenneturvallisuussuunnittelu sekä kantatie 43:n kehittäminen.

Tapahtumien yhteydessä on myös tuotu liikenneturvallisuusteemaa esiin esimerkiksi jakamalla tietoa ja heijastimia tapahtumissa. Yhdessä paikallislehtien kanssa on kerrottu päihderiippuvuussairauksista ja niiden vaikutuksista liikenneturvallisuuteen. Kaupungin henkilöstöä on myös aktiivisesti kannustettu osallistumaan koulutuksiin liikenneturvallisuuden ja tietouden kasvattamiseksi.

Kaupungilla on käytössä Koululiitu-ohjelma koulumatkojen vaarallisuuden arviointiin ja koulukuljetusten suunnittelun tueksi. Esiopetuksen ja perusopetuksen koulukuljetusopas päivitettiin syksyllä 2023. Liikenneturvallisuusasiat on huomioitu oppaassa erittäin hyvin.

Ketuli-ryhmä seuraa koordinaattorin avustuksella kaupungin alueella tehtävää liikenneturvallisuustyötä ja kestävä liikumisen edistämistä: Mennyttä toimintaa/tapahtumia seurataan jokaisessa kokouksessa osapuolten kuulumisten yhteydessä. Myös ”Viiden tähden liikenneturvallinen kunta” -arviointi tehdään vuosittain.

Kaupungin henkilöstöä on myös aktiivisesti kannustettu osallistumaan koulutuksiin liikenneturvallisuuden ja tietouden kasvattamiseksi.

Kaupungilla on käytössä Koululiitu-ohjelma koulumatkojen vaarallisuuden arviointiin ja koulukuljetusten suunnittelun tueksi. Esiopetuksen ja perusopetuksen koulukuljetusopas päivitettiin syksyllä 2023. Liikenneturvallisuusasiat on huomioitu oppaassa erittäin hyvin.

Ketuli-ryhmä seuraa koordinaattorin avustuksella kaupungin alueella tehtävää liikenneturvallisuustyötä ja kestävä liikumisen edistämistä: Mennyttä toimintaa/tapahtumia seurataan jokaisessa kokouksessa osapuolten kuulumisten yhteydessä. Myös ”Viiden tähden liikenneturvallinen kunta” -arviointi tehdään vuosittain.

Liikennekasvatustyöstä tehdään myös kohdennetusti eri väestöryhmissä (tapahtumia, tempauksia, kampanjoita).

Ohessa muutama poiminta vuoden aikana tehdystä työstä:

1. Liikenneturvan selkokielineen liikenneturvallisuuskoulutus,
2. Polkupyörien kunnostuspäivä ja kevätretkiä kouluilla,
3. Viestintää kävelystä ja pyöräilystä koulumatkoilla (saattoliikenteen vähentäminen,)
4. Kouluterveydenhoitajat keskustelevat säännöllisesti lasten kanssa koulumatkoista,
5. Selkäyhdistyksen pyöräilykampanja,
6. Haastepyöräily toukokuusta syyskuuhun
7. Varhaiskasvatuksessa eri yksiköitä mukana liikenneturvallisuusviikossa
8. Seikowin päiväkodilla tehtiin piha-alueelle maalauksin pienimuotoinen ”liikennepuisto”, jossa harjoiteltiin turvallista liikkumista ja sääntöjä,
9. Pajalan toimintakeskuksessa liikenneturvallisuuteen liittyvä teemapäivä,
10. liikenneturvallisuusaihetta on pidetty esillä kouluvälitunneilla,
11. liikenneturvallisuusviikolla jaettiin heijastimia jaettiin kuten myös markkinoilla ja joulukadun avajaisissa ,
12. Nuoriso- ja liikuntapalvelut jakoivat heijastimia eri yhteyksissä, mm. uimahallilla, jossa oli myös heijastinpuu syksyllä,
13. lastenparlamentin päivässä teemana oli lapsen oikeus hyvinvointiin, jossa arkiliikunta ja liikenneturvallisuus korostuivat aiheina,
14. Kaikille perusopetuksen oppilaille jaettiin heijastimet,
15. Liikennetrikokset esillä Lounais-Suomen poliisin nimeämässä Nuorten väkivallan ehkäisyn viranomaisyhteistyön työryhmässä,
16. kaupunki jakoi liukuesteet kaikille vuoden aika 70-vuotta täyttäneille.
17. Liikenneturvallisuustyötä tehdään myös kestävän ja turvallisen liikenneympäristön infran edistämisen näkökulmasta.
18. Ohessa muutamia poimintoja vuoden aikaa tehdystä työstä:
19. Keskustan kesäajan ajorajoitusten kokeilu,
20. Wintterin pihasuunnitelmissa (pysäköinti-/saattojärjestelyt) huomioitu kestävän ja turvallisen liikkumisen näkökulma,
21. Kalannin osayleiskaava tekeillä, tässä yhteydessä suunniteltu myös pyöräilyn pääverkkoa,
22. kaupunki vastannut kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita kunnissa kartoittavaan kyselyyn,
23. Pyöräilyverkoston (pääreitit) kehittämissuunnitelman laadinta aloitettu,
24. ELY:n kanssa yhteistyössä rakentamissuunnitelma Autotehtaankadun ja Kantatien risteyksen suojatien parantamiseksi
25. Velhoveden pyöräilyreitit palveluiden kehittäminen (mm. kartat) aloitettu.

l) Koulunuoristyöhankkeen käynnistäminen

Uudenkaupungin nuorisopalvelut haki kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän työn vahvistamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustusta, jolla palkattiin koulunuorisotyöntekijä vuodelle 2023. Hanke toteutui 6.3.-30.11.2023 välisenä aikana. Koulunuorisotyöntekijä työskenteli Uudenkaupungin yhtenäiskoululla ja Kalannin koululla yläkouluikäisten nuorten parissa. Hankkeen aikana saatiin rakennettua laadukas koulun opetustyötä täydentävä ja hyvinvointia lisäävä koulunuorisotyön vuosikello. Tämä helpottaa koulunuorisotyön toteuttamista sekä selkeyttää koulunuorisotyöntekijän tehtäviä kouluilla. Koulunuorisotyöntekijän ensisijaisena tehtävänä oli olla läsnä nuorten parissa ja tukea kouluarjen sujumista. Tavoitteena oli tulla tutuksi nuorille ja tarjota mahdollisimman varhaista matalan kynnyksen keskustelutukea.

Hankkeen aikana koulunuorisotyöntekijä suunnitteli koulun opetustyötä ja nuorten hyvinvointia lisäävät oppitunnit, jotka käsittelivät tunne- ja vuorovaikutustaitoja, päihdekasvatusta ja nuoren tulevaisuuden suunnittelua.

Lisäksi syksyllä 2023 koulunuorisotyöntekijä huolehti yhteistyössä opetuksen-, oppilashuollon ja seurakunnan kanssa ryhmätyksistä eli järjesti luokittain ryhmähenkeä edistävää toimintaa kaikille aloittaville yhtenäiskoulun seitsemäsluokkalaisille ja Kalannin koulun yläkoululaisille. Tämän lisäksi koulunuorisotyöntekijä järjesti jatko-ryhmätyksiä yhdessä luokanvalvojan kanssa.

Koulunuorisotyöntekijä järjesti viikoittain molemmilla yläkouluilla välituntipäivystystä, jonka teemat suunniteltiin yhteisöllisen hyvinvointityön vuosikellon mukaisiksi. Tämän lisäksi järjestettiin myös molemmilla kouluilla tunti ennen koulun alkua ”aamupöhinä”, johon oppilaat saivat tulla viettämään aikaa ennen koulun alkua, tekemään läksyjä, tapaamaan kavereita ja kertomaan päivän kuulumisia. Ukrainalaisille nuorille järjestettiin myös syksyn aikana muutamia tapaamisia, joiden tarkoituksena oli tutustua heihin ja saada luotua turvallinen ja luottamuksellinen ammattiaikuisen tuki heille. Tavoitteena oli saada heitä aktivoitumaan mukaan vapaa-ajan eri toimintoihin.

Vuoden aikana järjestettiin kouluilla yhdessä muiden ammattilaisten ja nuorten kanssa erilaista toimintaa kouluviihtyvyyden lisäämiseksi. Näiden lisäksi koulunuorisotyöntekijä työskenteli myös ajoittain nuorisotiloilla ja nuorisopalveluiden tapahtumissa. Koulunuorisotyön hanke päättyi 30.11.2023, mikä oli odotettua aikaisemmin. Rahoitusta voi käyttää vuoden 2024 loppuun. Tavoitteena on jatkaa hanketta, mikäli uusi erityisavustus kouluissa tehtävän työn vahvistamiseksi avataan vuoden 2024 aikana. Tällöin on mahdollista hyödyntää myös käyttämättä jäänyt rahoitusosuus aiemmasta toteutuksesta.

m) Hyte-avustukset

Uudessakaupungissa on kokeiltu ja kehitetty HYTE-avustusmuotoa vuodesta 2020. Avustussumma on ollut vuosittain 5000 €, josta on myönnetty 500 € avustuksia. Avustuksia on myönnetty kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteiden mukaisen työn toteuttamiseen.

HYTE-avustusmuodosta on kerrottu kaupungin verkkosivujen lisäksi eri yleisötilaisuuksissa, yhteistyöryhmissä sekä viestimällä suoraan järjestöille, yhdistyksille ja toimintaryhmille. Hakemusten määrä on ollut vuosittain vakaa ja tahoja, jotka hakivat HYTE-avustusta ensimmäisen kerran vuonna 2023 tuli lisää. Avustushakemuksia tuli vuoden aikana kahdeksan (8) kappaletta ja avustuskelpoisia hakemuksia näistä oli kuusi (6) hakemusta, joille myös avustus myönnettiin, hakijoista kaksi (2) jätti avustuksen käyttämättä.

Avustusmuoto lakkautettiin vuoden 2024 alusta.

8. Hyvinvointialueiden ensimmäinen toimintavuosi

Eduskunta hyväksyi 23.6.2021 sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskevat lakiesitykset. Uudistuksen toimeenpanoa koskevan lain mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät ja järjestämisvastuu siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023.

Varsinais-Suomen väliaikainen valmistelutoimielin (VATE) oli väliaikaishallinto, jolla oli merkittävä tehtävä tulevan hyvinvointialueen valmisteluissa. Väliaikainen valmistelutoimielin huolehti maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelusta vuoden 2021 syksystä vuoden 2022 kevääseen aluevaltuuston toiminnan aloittamiseen saakka.

Järjestyksessään ensimmäiset aluevaalit järjestettiin sunnuntaina 24.1.2022. Vaaleissa valittiin 79 aluevaltuutettua Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle päättämään palveluista ja siitä millaisia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluita saamme tulevaisuudessa.

Hyvinvointialue on kunnista ja valtiosta erillinen julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto. Hyvinvointialue tytäryhteisöineen muodostaa hyvinvointialuekonsernin. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastaavia hyvinvointialueita on Suomessa yhteensä 21. Uusikaupunki on osa Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta. Varsinais-Suomen hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisestä. Hyvinvointialuetta kehittävät yhdessä kaikki Varsinais-Suomen 27 kuntaa, sairaanhoitopiiri, erityishuollon palvelut sekä pelastuslaitos.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen tavoitteena on rakentaa entistä paremmat ennaltaehkäisevät palvelut ja sujuvammat palveluketjut niin sosiaali-, terveys- kuin hyvinvointipalveluissakin.

Uudenkaupungin kaupungin palveluksesta siirtyi hyvinvointialueen palvelukseen vuoden 2023 alusta noin 560 työntekijää. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palveluksessa työskentelee yhteensä noin 28 000 työntekijää. Uudenkaupungin kaupungin palvelukseen jäi vuoden 2023 alussa noin 450 työntekijää.

Varsinais-Suomen väliaikainen valmistelutoimielin (VATE) oli väliaikaishallinto, jolla oli merkittävä tehtävä tulevan hyvinvointialueen valmisteluissa. Väliaikainen valmistelutoimielin huolehti maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun Varsinais-Suomen hyvinvointialueen toiminta rahoitetaan pääosin valtion varoin ja asiakasmaksuin. Valtion rahoituksen lähtötaso perustui kuntien sote-palveluiden ja pelastustoimen vuoden 2021 tilinpäätösten ja vuoden 2022 talousarvioiden keskiarvoon, joiden pohjalta kustannukset skaalattiin. Rahoituksen määrä tarkistetaan vuosittain arvioimalla palvelutarpeen kasvu, kustannustason muutokset ja hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden ja laadun muutokset.

Vuoden 2023 alusta Uudenkaupungin vaikuttamistoimielimien ja työryhmien "toiminta-alue" koskee kuntaa ja kunnan palveluita ja hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimien "toiminta-alue" koskee pelastus- sekä sosiaali- ja terveyspalveluita. Tämän sovittaminen toimintaan ja näkökulman muistaminen työskentelyssä vaatii yhä pohdintaa ja suunnittelua.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen perustaminen vaikutti myös Uuteenkaupunkiin monilla tavoilla. Uudessakaupungissa tulee jatkossakin tarkastella vaikuttamistoimielinten ja työryhmien toimintaa ja kehittämistä siten, että ne vastaavat aikaa soten irtaantumisen jälkeen. Ensimmäinen vuosi sote-uudistuksen jälkeen on ollut hieman hapuilevaa, mutta yhdyspintarakenteita ja yhteistyömuotoja on haettu aktiivisesti vuoden aikana. Uudenkaupungin kaupungin henkilöstö on ollut hyvin edustettuna Varhan perustamisessa yhdyspintatyöryhmissä, ryhmiin on nimetty 10–12 kaupungin työntekijää. Uudenkaupungin kaupungin viranhaltijat ja kaupunginhallitus on myös vastannut useampaan tietopyyntöön tai antanut lausuntoja liittyen valmisteluissa olleisiin hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen rakenteisiin tai ohjelmiin liittyen. Uudenkaupungin kaupunki osallistui myös ensimmäiseen Varhan järjestämään alueelliseen hyvinvoinnin -ja terveyden edistämisen neuvotteluihin kahdeksan henkisellä delegaatiolla.

9. Tiivistelmä ja johtopäätökset

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja sen poikkihallinnollinen luonne on huomioitu hyvin Uudessakaupungissa. Hyvinvoinnin koordinaatio sekä hyte-työn johtaminen ja siitä raportointi on määritelty kaupungissa hyvinvointijohtajan tehtäväksi.

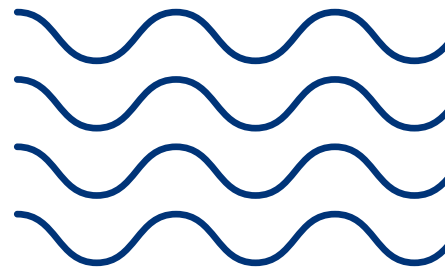
Hyte-työ sijoittuu Uudessakaupungissa hyvinvointi ja vapaa-aikapalveluihin ja vastaavana toimielimenä on hyvinvointi ja vapaa-aikalautakunta. Uudessakaupungissa toimii poikkihallinnollinen UKIHYTE-ohjausryhmä sekä lakisääteinen lasten ja nuorten moniammatillinen ohjausryhmä. Kaupungin strategiasta ja hyte-painopisteiden määrittelyn pohjalta on työstetty strategisia ohjelmia, joissa on kunnianhimoiset tavoitteet ja selkeät toimenpiteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hyvinvoinnin -ja terveyden edistämisaktiivisuutta kunnassa mittaavaan TEAviisarin tulokset (THL) olivat myönteisiä, kun tarkasteltiin kulttuurin- ja kuntajohtamisen toimialoja vuosilta 2022 ja 2023 kerätyn tiedon valossa. Myös aluehallintoviraston arvio Uudenkaupungin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä oli erittäin positiivinen. Nämä ulkopuolisten viranomaisten tekemät arviot osaltaan vahvistavat sitä, että kaupungissamme on kehitetty hyte-työtä määrätietoisesti ja oikeansuuntaisesti. Kehitettävää toki on myös jatkossa.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmien pohjaksi kerätyn hyvinvointitiedon pohjalta todetut asiat, joihin Uudessakaupungissa tulee erityisesti kiinnittää huomiota tulevina vuosina, ovat eriarvoisuuden ja erityisesti huono-osaisuuden vähentäminen.

Uudenkaupungin huono-osaisuusindeksi on yhä koko hyvinvointialueen korkeimpia. Kun vielä mukaan tarkasteluun otetaan vain pienet ja keskisuuret kunnat, on huono-osaisuutta Uudessakaupungissa kaikkein entinen koko Varsinais-Suomen alueella. Tämä näkyy poikkeuksellisen korkeana sote-palveluiden tarpeena ja niiden käyttöasteena. Huono-osaisuuden ytimessä Uudessakaupungissa ovat pitkäaikaistyöttömät, ehkäisevää ja/tai täydentävää toimeentulotukea tarvitsevat, lastensuojelun asiakkaat sekä päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivät. Nämä yksilöt ja perheet muodostavat huono-osaisuuden kovan ytimen. Pitkäaikaistyöttömyys ja koulutuksen ulkopuolelle jääminen ovat usein yhteydessä huono-osaisuuteen. Tämän tiedon tulee ohjata hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työtä Uudessakaupungissa.

Uudenkaupungin kaupungin strategia päivitettiin vuoden 2022 aikana. Sen jälkeen on myös tehty Uudenkaupungin hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023–2025. Suunnitelmassa on selkeät painopisteet vuosille 2023–2025 sekä siinä on myös tarkasti määritelty näiden painopisteiden mukaisesti tehtävä ohjelmatyö kaupungissa. Tämän hyvinvointiraportin liitteenä on vuoden 2023 alusta hyväksytty Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelma.

Loppusanat

Hyvän elämän toteutuminen kaikille uusikaupunkilaisille on mahdollista. Uudenkaupungin kaupungin palvelukeskuksien toimesta tehdään ja voidaan tehdä vielä enemmän vaikuttavaa ja merkittävää työtä sen eteen, että hyvän elämän edellytykset toteutuvat.

Myös jatkossa kaupungin ja hyvinvointialueiden yhteistyömuotojen kehittyminen siten, että palvelutuotanto vastaa aidosti asukkaiden tarpeisiin, tulee olemaan hyvinvointityön onnistumisen kannalta ratkaiseva tekijä.

Tässä työssä tiedolla johtaminen ja vaikuttava päätöksenteko ovat avainasemassa.

Lopuksi todettakoon, että Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) alainen verkostoimija nimeltään Kestävän kehityksen ratkaisuverkosto (SDSN) on mitannut Suomen vuonna 2023 maailman onnellisimmaksi maaksi jo seitsemättä kertaa peräkkäin.

Liite 1. Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2023–2025

Lähteet

Ehkäisevä päihdetyö Lounais-Suomen aluehallintoviraston toimialueen kunnissa vuonna (2023),

181/2023 Aluehallintovirastojen julkaisuja

https://avi.fi/documents/25266232/147850625/Julkaistu-181_EPT+kunnissa_LSAVI.pdf/f1691ded-d50e-cf75-c179-8f17f8d88332/Julkaistu-181_EPT+kunnissa_LSAVI.pdf?t=1696308111514

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030: Valtioneuvoston periaatepäätös (2021),

Valtioneuvoston julkaisuja 2021:14

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162913>

Kouluterveyskysely (2023), Terveyden – ja hyvinvoinnin Laitos (THL) <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>

Lounaistieto (2023) Lounaistieto.fi / Tilastot ja analyysit / Työllisyys ja työpaikat

<https://www.lounaistieto.fi/tilastot/tyollisyys/>

Lounais-Suomen alueen nuorten elinlokatsaus (2023), Aluehallintovirastojen julkaisuja 174/2023

[https://avi.fi/documents/25266232/147850625/Julkaistu-174+Lounais-](https://avi.fi/documents/25266232/147850625/Julkaistu-174+Lounais-Suomen+alueen+nuorten+elinlokatsaus+2023.pdf/97c77725-10d8-5d64-481e-9239f99b9fbb/Julkaistu-174+Lounais-Suomen+alueen+nuorten+elinlokatsaus+2023.pdf?t=1691649259375)

[Suomen+alueen+nuorten+elinlokatsaus+2023.pdf/97c77725-10d8-5d64-481e-9239f99b9fbb/Julkaistu-174+Lounais-Suomen+alueen+nuorten+elinlokatsaus+2023.pdf?t=1691649259375](https://avi.fi/documents/25266232/147850625/Julkaistu-174+Lounais-Suomen+alueen+nuorten+elinlokatsaus+2023.pdf/97c77725-10d8-5d64-481e-9239f99b9fbb/Julkaistu-174+Lounais-Suomen+alueen+nuorten+elinlokatsaus+2023.pdf?t=1691649259375)

MOVE! -mittaustulokset (2023) Opetushallitus

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/move-mittaustuloksia>

Sotkanet (THL) -Tilastotietoja suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista (2023)

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/metadata/indicators/3138>

TEAVIISARI-tulokset (2023), Terveyden – ja hyvinvoinnin Laitos (THL)

<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset>

Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat (2023), Tilastokeskus

<https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2023&active1=SSS>

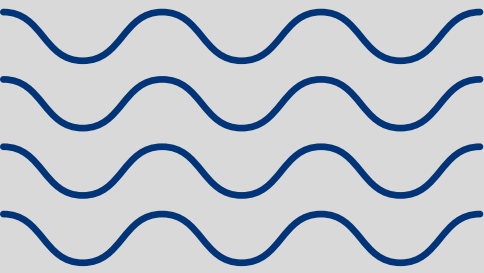
The World Happiness Report (eng) (2023), YK: Kestävän kehityksen ratkaisuverkosto (Sustainable Development Solutions Network, (SDSN) (2023) <https://worldhappiness.report/>

Työllisyyskatsaus 12/23 Varsinais-Suomi (2023)

https://www.temtyollisyyskatsaus.fi/graph/tkat/tkat.aspx?ely=03#MainContainer_img1-image

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (2021), Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-769-0>

Kiitos

Rami Arola

Teija Pajula

Leena Arvela-Hellén

Petri Hatakka

Jarkko Heinonen

Juha Heltimo

Taru Joutsa-Huutola

Anniina Kiiveri

Arja Kitola

Henriikka Lohtaja

Markku Niemi

Joni Pietiläinen

Pauliina Piirainen

Kirsi Routi-Pitkänen

Juuso Sinervä

Harri Soini

Jennika Salonen

Outi Soininen

Anne Takala

Atso Vainio

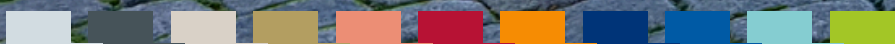
Teksti - Jan Vuorenlaakso

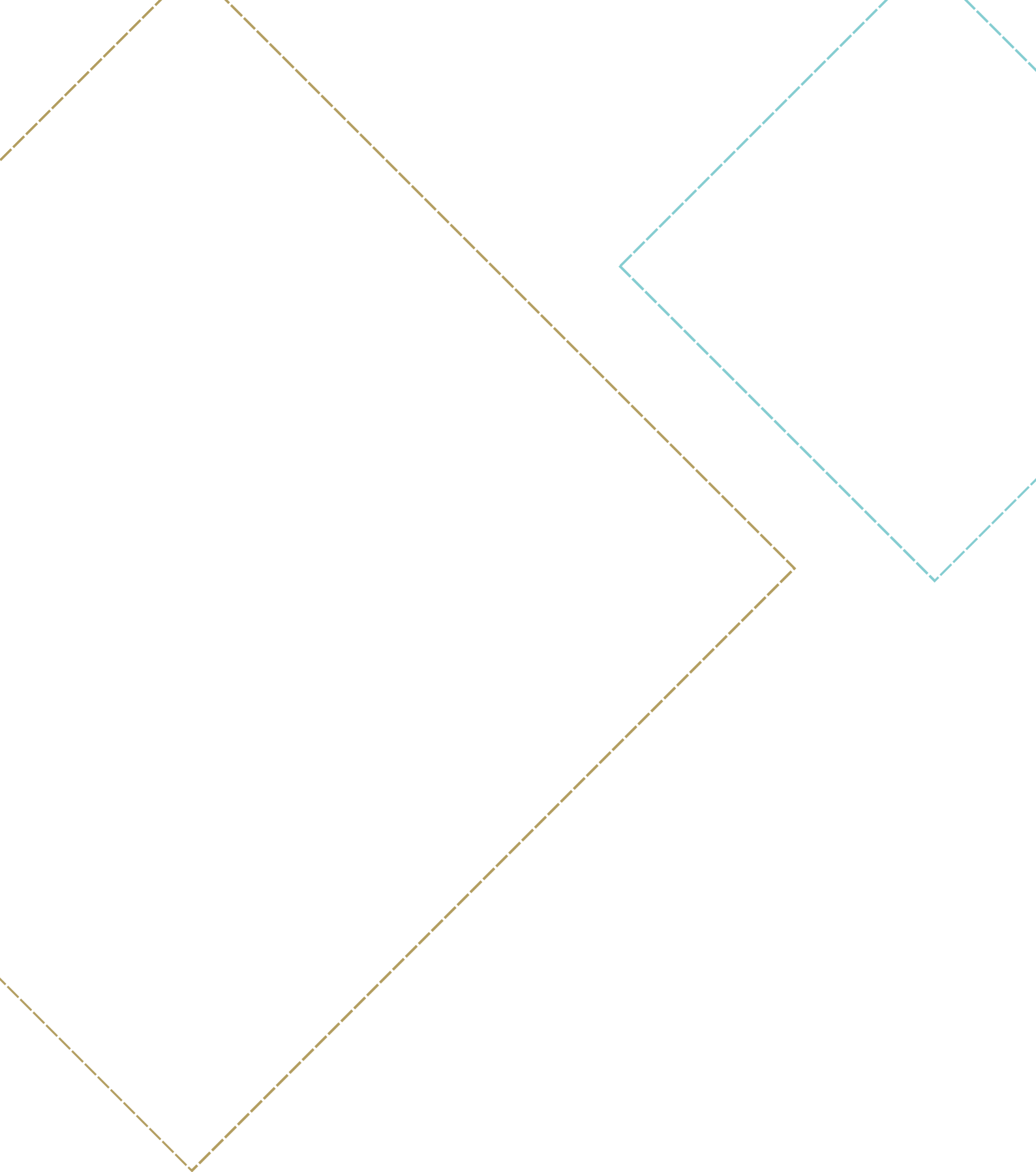
Taitto - Sonja Stenman

UUSIKAUPUNKI

Uudenkaupungin hyvinvointisuunnitelma 2023-2025

Julkaisija
Hyvinvointipalvelut 2023
Uudenkaupungin kaupunki

Uudenkaupungin hyvinvointisuunnitelma 2023–2025

Kunnan hyvinvointisuunnitelma on kokonaisuus, joka rakentuu seuraavaista osioista:

Koko valtuustokauden käsittävä laajaa hyvinvointikertomus

Vuosittaiset hyvinvointiraportit

Suunnitelma, jossa on määriteltynä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopisteet, jotka perustuvat valtakunnalliseen, hyvinvointialueelliseen sekä paikalliseen hyvinvointitietoon. Suunnitelman tulee olla myös linjassa kaupungin strategiassa määriteltyjen päämäärien kanssa.

Nämä kokonaisuudet yhdessä muodostavat suunnitelmallisen kehyksen kunnassa tehtävälle hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmille sekä niiden seurannalle, ja arvioinnille ja ne toimivat myös raportoinnin työvälineinä sekä ohjaavat käytännön työtä.

Hyvinvointisuunnitelman laillinen viitekehys

Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus omassa toiminnassaan edistää hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Kunnan strategisessa suunnittelussa tulee asettaa saavutettavissa olevia tavoitteita ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi.

Laillisen viitekehyksen Suomessa tehtävälle hyvinvoinnin ja terveyden (HYTE) ja turvallisuuden (HYTETU) edistämismäistyölle määrittelee lainsäädäntö:

Kuntalaki (410/2015)

Terveydenhuoltolaki 1326/2010 §12

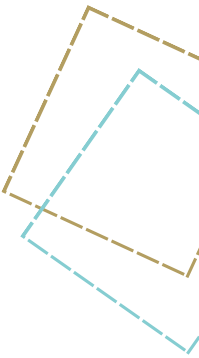
Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 §6– 10

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)

Hyvinvointi ja sen edistäminen on määritelty kunnan perustehtäväksi

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja sen poikkihallinnollinen luonne on huomioitu hyvin Uudessakaupungissa. Hyvinvointityön koordinaatio sekä hyte-työn johtaminen ja siitä raportointi on määritelty kaupungissa hyvinvointijohtajan tehtäväksi.

Hyte-työ sijoittuu Uudessakaupungissa hyvinvointi ja vapaa-aikapalveluiden palvelukeskukseen ja vastaava toimielin on hyvinvointi ja vapaa-aikalautakunta.

Uudessakaupungissa toimii poikkihallinnollinen UKIHYTE-ohjausryhmä, joka ohjaa strategista hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävää ohjelmatyötä. UKIHYTE-ohjausryhmä on monialaisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työtä kokonaisvaltaisesti koordinoivana ohjausryhmä.

Tämän lisäksi kaupungissa kokoontuu lakisääteinen lasten ja nuorten moniammatillinen ohjausryhmä sekä poikkihallinnollinen hyvinvoivat perheet (HYPE)-johtoryhmä, joka käsittelee erityisesti lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tukemista kaupungissa.

Keskeiset toimijat: Hyvinvointi ja vapaa-aikapalvelut, kaupungin kaikki hallinonalat, UKIHYTE-ohjausryhmä, strateginen ohjelmatyö, lautakunnat, Kh, valtuusto.

Mitä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen käytännössä tarkoittaa?

Pyrkimyksenä on rakentaa entistä paremmat ennaltaehkäisevät palvelut siten, että ne vähentävät eriarvoisuutta ja lisäävät hyvinvointia.

Miten tämä tehdään?

- a) Luodaan perusta hyvälle elämälle työ- ja toimintakykyä edistäen
- b) Kavennetaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja
- c) Edistetään ja ylläpidetään hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta
- d) Vahvistetaan mielenterveyttä ja ehkäistään päihdehaittoja
- e) Ehkäistään sairauksia, tapaturmia, väkivaltaa, syrjäytymistä ja osattomuutta

UKIHYTE-painopisteet 2023- 2025

Uudenkaupungin kaupungin laajan hyvinvointikertomuksen 2017-2021, sekä Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointiraportin 2021, sekä valtakunnallisen, hyvinvointialueellisen ja paikallisen hyvinvointitiedon pohjalta on UKIHYTE-ohjausryhmä määritellyt seuraavat hyvinvointityön painopisteet vuosille 2023-2025:

Elintapaohjaus; ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen, kulttuurihyvinvointi

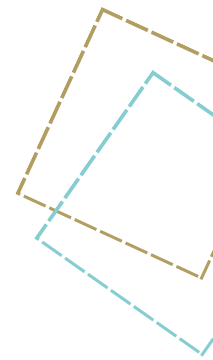

Mielen hyvinvoinnin tukeminen; järjestöyhteistyö; ehkäisevä päihdetyö

Turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen; kotouttamistyö, yhteisöllisyyden tukeminen, liikenneturvallisuustyö ja sosiaalinen vahvistaminen

Painopisteiden mukainen ohjelmatyö 2023- 2025

Elintapaohjaus; ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen, kulttuurihyvinvointi

- ◇ Ravitsemussuunnitelman tekeminen ja sen toimeenpano ja raportointi
- ◇ Liikuntaolosuhteiden kehittämisohjelman seuranta ja täytäntöönpano / tulokortti
- ◇ Kulttuurikasvatussuunnitelman tekeminen
- ◇ Kulttuurihyvinvoinnin menetelmien hyödyntäminen kokeilevassa työssä (kulttuuriluotsi/kulttuuriystävä/runo- ja kulttuurikävely-toiminnan kokeilu ja kehittämien).
- ◇ Hyte-avustukset

Mielen hyvinvoinnin tukeminen; järjestöyhteistyö; ehkäisevä päihdetyö

- ◇ Järjestöyhteistyön kehittäminen ja -yhdistysohjelman seuranta ja päivittäminen
- ◇ Ehkäisevän päihdetyön työmenetelmien kehittäminen yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa/paikallisen ohjelmatyön seuranta
- ◇ Hyte-avustukset

Turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen; kotouttamistyö, yhteisöllisyyden tukeminen, liikenneturvallisuustyö ja sosiaalinen vahvistaminen

- ◇ Ukilaistuminen-Kotouttamisen toimenpideohjelman uudistaminen sekä seurantaraportin tekeminen
- ◇ Vammaispoliittisen ohjelman valmistelu ja täytäntöönpano
- ◇ Lasten ja nuorten kuulemisen kehittäminen
- ◇ Osallistavan budjetoinnin (OSBU) kokeilu
- ◇ Kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmän työskentelyn jatkaminen ja liikenneturvallisuustyön vahvistaminen
- ◇ Koulunuoristyöhankkeen käynnistäminen
- ◇ Hyte-avustukset

